Leto XXIV., št. 215 Poštnina plačana v gotovini Posredništvu bar bezahlt Ljubljana, sreda 20. septembra 1944 Preis — Cena 1.— L

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-25, 31-26
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Izključno zastopstvo za oglase iz Italije in inozemstvo UPI S. A., MILANO

Računi: za ljubljansko pokrajino pri poštnočekovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje Italije: Servizio Conti Corr. Post. No 11-3118

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Mesečna naročnina 25 lir.

Uredništvo: Ljubljana — Puccinijeva ulica št. 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24

Rokopisi se ne vračajo.

Langsamer deutscher Bodengewinn in Mittel-Holland

Der Gegner verstärkte sich durch neue Luftlandungen — 43 Feindpanzer vernichtet — Heldenmütig kämpfen die Verteidiger der deutschen Küstenstützpunkte weiter — Abermals der Feinddurchbruch in Italien verhindert — Die Sowjets an der Nordwestgrenze Rumäniens zurückgeworfen — 149 Sowjetpanzer in Lettland und Estland vernichtet

Aus dem Führerhauptquartier, 19. Sept. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

In Mittel-Holland verstärkte der Gegner seine im rückwärtigen Frontgebiet abgesetzten Kräfte durch neue Luftlandungen. Eigene Angriffe gegen die Absetzstellen gewinnen gegen zähen Feindwiderstand langsam Boden. Aus dem Brückenkopf von Neerpelt griff der Feind mit starken Panzerkräften nach Norden an und drang in Eindhoven ein. In erbitterten Nahkämpfen wurden 43 Panzer vernichtet. Nordwestlich Aachen konnte der Gegner trotz starken Einsatzes von Artillerie und Panzern nur geringen Bodengewinn erzielen. Westlich und südlich der Stadt wurden alle Angriffe abgewiesen. Im Raum von Luneville verlaufen die eigenen Gegenangriffe weiterhin erfolgreich.

Von den übrigen Frontabschnitten werden nur örtliche Kampfhandlungen gemeldet.

Unter starkem Einsatz von Artillerie und Fliegern griff der Feind auch gestern Boulogne und Brest an. In Boulogne konnte er nach schweren Kämpfen in die Stadt eindringen, wurde aber aus mehreren Batteriestellungen wieder geworfen. Stadt und Hafen von Brest sind nur noch rauchende Trümmer. Die überlebende Besatzung hat sich auf die Halbinsel Le Crozon zurückgezogen und kämpft dort weiter. Feindliche Vorstösse gegen Lorient und St. Nazaire scheiterten. Aus einem Stützpunkt an der Gironde-Mündung führte ein Bataillon einen Ausfall auf die Stadt Saujon und vernichtete dort grosse Kraftstoff- und Munitionslager des Feindes.

In Italien halten die schweren Abwehrschlachten im Raum nördlich Florenz und an der Adria in unverminderter Stärke an. Im Verlaufe der Kämpfe konnte der Gegner Einbrüche in unsere Stellungen erzielen, die abgeriegelt wurden. Der beabsichtigte Durchbruch wurde auch gestern verhindert. Die harten, beiderseits verlustreichen Kämpfe dauern weiter an.

An der Nordwestgrenze Rumäniens warfen Gegenangriffe ungarischer und deutscher Verbände den Feind bis in den Raum von Temeschburg, östlich Arad und südöstlich Grosswardein zurück.

Bei Thorenburg und im Nordteil des Szekler-Zipfels scheiterten Angriffe mehrerer sowjetischer Schützendivisionen.

Auch bei Sanok und Krosno wurde der erneut angreifende Feind im Gegenangriff abgewiesen. An einer Stelle wurden 24 durchgebrochene sowjetische Panzer vernichtet.

Nordöstlich Warschau blieben sowjetische Angriffe erfolglos.

Südwestlich Mitau schossen unsere Truppen bei der Abwehr feindlicher Gegenangriffe 29 Panzer ab.

In Lettland und Estland verhinderten unsere zäh kämpfenden Divisionen auch gestern feindliche Durchbrüche und vernichteten in den beiden letzten Tagen 149 Panzer.

Feindliche Bomber führten Terrorangriffe gegen Wesermünde und Budapest sowie andere Orte im ungarischen und serbischen Raum. Jäger und Flakartillerie der Luftwaffe schossen 19 feindliche Flugzeuge ab.

Postopno nemško napredovanje v srednji Nizozemski

Nasprotnik se ojačuje z novimi letalskimi izkrcanji — 43 sovražnikovih oklopnikov uničenih — Branilci nemških obalnih oporišč se junaško bore naprej — Sovražnikov prodor v Italiji znova preprečen — Sovjetske čete ob severnozapadni meji Rumunije vržene nazaj — 194 sovjetskih oklopnikov uničenih v Latviji in v Estoniji

Führerjev glavni stan, 19. sept. DNB. Vrhovno poveljništvo oboroženih sil objavlja:

V srednji Nizozemski je ojačil nasprotnik svoje sile, ki jih je odvrgel v zaledju bojišča z novimi letalskimi izkrcanji. Lastni napadi proti pristajališčem kljub žilavemu sovražnikovemu odporu polagoma napredujejo. S predmostja pri Neerpeltu je udaril sovražnik z močnimi oklopniškimi silami proti severu in vdrl v Eindhoven. V ogorčenih bojih iz bližine smo uničili 43 oklopnikov. Severnozapadno od Aachna je kljub močni uporabi topništva in oklopnikov le malenkostno napredoval. Zapadno in južno od mesta smo zavrnili vse napade. Na področju Lunevilla potekajo lastni napadi še nadalje uspešno.

Iz ostalih odsekov bojišča javljajo le o krajevnih spopadih.

Z močno uporabo topništva in letalcev je sovražnik tudi včeraj napadel Boulogne in Brest. V Boulognu mu je po težkih bojih uspelo, da je vdrl v mesto, vendar smo ga z več baterijskih postojank vrgli zopet nazaj. Mesto in luka Brest sta le še kup razvalin. Preživela posadka se je umaknila na polotok Le Crozon, kjer se bori naprej. Sovražnikovi sunki proti Lorientu in St. Nazairu so se izjalovili. S svojega oporišča ob izlivu Gironde je napravil neki bataljon izpad v mesto Saujon, kjer je uničil velika sovražnikova pogonska in municijska skladišča.

V Italiji se z nezmanjšano silovitostjo nadaljujejo težke obrambne bitke na področju severno od Florence in ob Jadranu. V bojih so se posrečili nasprotniku vdori v naše postojanke, ki smo jih zajezili. Nameravani proboj smo tudi včeraj preprečili. Hudi boji, v katerih imata obe strani izgube, se nadaljujejo.

Ob severnozapadni rumunski meji so vrgli protinapadi madžarskih in nemških oddelkov sovražnika nazaj do področij pri Temišvaru, vzhodno od Arada in južnovzhodno od Velikega Varadina.

Pri Turdi in v severnem delu Szeklerskega rogljiča so se izjalovili napadi več sovjetskih strelskih divizij.

Tudi pri Sanoku in Krosnu smo s protinapadom odbili ponovno napadajočega sovražnika. Na nekem mestu smo uničili 24 predrlih oklopnikov.

Severnovzhodno od Varšave sovjetski napadi niso imeli uspeha.

Južnozapadno od Jelgave so uničile naše čete v obrambi sovražnikovih protinapadov 29 sovražnikovih oklopnikov.

V Latviji in Estonski so naše divizije, ki se žilavo bore, tudi včeraj preprečile sovražnikove proboje in uničile v obeh zadnjih dneh 194 oklopnikov.

Sovražnikovi bombniki so teroristično napadli Wesermünde in Budimpešto ter druge kraje na madžarskem in srbskem področju. Lovci in protiletalsko topništvo letalstva so sestrelili 19 sovražnikovih letal.

Memento Ljubljani

V ponedeljek opoldne je tudi Ljubljana doživela prvi direktni in teroristični napad sovražnega letalstva. Okrog pol ene se je pojavila nad mestom manjša skupina angleških »Spitfirov«. Letala so v razmeroma nizkem poletu streljala na raznih krajih, kjer so pač opazila na tleh kako skupino ljudi. Med drugim so obstreljevala tudi neki vlak, s katerega so ljudje pravkar bežali na prosto. Večje škode niso povzročila in k sreči tudi smrtnih žrtev ni bilo, vendar pa je bilo nekaj civilnih oseb ranjenih. Nemška obramba je sestrelila eno od sovražnih letal, ki je nato strmoglavilo na Barje. Njegov pilot je odskočil in se rešil s padalom. Bil je ujet. Izkazalo se je, da je letalski oficir iz Anglije.

Tako torej je za Borovnico, Verdom in drugimi podeželskimi kraji tudi Ljubljana doživela svoj »ognjeni krst«, čeprav zaenkrat še v ne preveč tragični obliki. Vendar je tudi ta ponedeljski napad nadvse resen memento za naše mesto in vse njegovo prebivalstvo. Nad mesto so pridrveli »Spitfiri«, torej l o v s k a letala, ki že sama po sebi niso sposobna, da bi v zaledju povzročala omembe vredno vojaško škodo. Streljala so s strojnicami, ki pač lahko pobijejo ljudi, ne morejo pa rušiti vojaških objektov. Iz teh dejstev jasno izhaja, da je imelo početje angleških lovcev izrazit značaj t e r o r i s t i č n e g a napada, ki naj zanese poplah med civilno prebivalstvo. Opozoriti je treba ponovno, da so bila letala a n g l e š k a in ne ameriška, da je torej povsem zmotno marsikje razširjeno mnenje, kakor da bi Angleži v bombardiranju bili manj brutalni in brezobzirni kakor Američani.

Res je, napad je to pot minil brez znatnejših žrtev in brez večje gmotne škode. To je nedvomno velika sreča za Ljubljano, b r e z v e s t n o l a h k o m i s e l n o pa bi ravnal, kdor bi računal, da bo tudi v bodoče tako. Koliko mest na naši celini je morda po prvem posetu sovražnih letal mislilo, da stvar le ni tako huda in da so svarila oblasti pretirana! Koliko je morda mest, ki so se bila iz sličnih razlogov zazibala v brezskrbnost, dokler jih ni nemilo prebudila najokrutnejša stvarnost.

Vsa taka mesta vedo danes iz lastne žalostne izkušnje, da angleški in ameriški letalski gangsterji ne poznajo niti trohice usmiljenja in da so vredni drugi drugih. Vsem je v enaki ali še večji meri kakor uničevanje vojaško važnih ciljev namen ustrahovanje in u n i č e v a n j e c i v i l n e g a p r e b i v a l s t v a brez razločka, ali pade pod strelom ali bombo otrok ali starec, moški ali ženska, vojak ali civilist. Zgovoren primer iz najbližje soseščine nam nudi Trst, katerega prebivalstvo se je tudi tedne in tedne tolažilo s praznimi iluzijami, da mu bo prizanešeno, če že ne zaradi drugega, pa zato, ker sta mati in baje tudi žena Rooseveltovega prijatelja, newyorškega župana La Guardie rojeni Tržačanki. Toda nekega dne je prišla iztreznitev, ki jo je moralo tržaško prebivalstvo plačati z množico mrtvih in ranjenih. Izgube bi bile mnogo manjše, če ne bi se ljudje vdajali lahkomiselnim omamam.

Morda se dobe še tudi med nami taki, ki nočejo razumeti stvarnosti. V človeški naravi je res tako, da vsakdo najrajši verjame ono, česar si želi, pa naj ga je stvarnost že ponovno podučila, da na svetu ne gre po željah tega ali onega. Za vse te naj bo ponedeljski napad s v a r i l e n p r e d o k u s angloameriškega letalskega terorizma, r e s e n m e m e n t o ob dvanajsti uri.

Ni naš namen, da bi posnemali Kasandro in širili črnogledstvo. Pač pa naslavljamo na vse prebivalce prav resno opozorilo, naj vestno izpolnjuje vse predpise in vsa navodila protiletalske zaščite ter zlasti ob vsakem alarmu nemudoma pohiti v zakloniščа. Zavedati se moramo, da je tudi Ljubljana vsak hip lahko izpostavljena brezobzirnosti in okrutnosti angloameriških zračnih teroristov. To pot so šle strahote še enkrat mimo nas, ni pa prav nikakršnega jamstva, da se bo to zgodilo tudi drugič. Umestne in potrebne so tedaj največja pažnja, previdnost in disciplina.

Zadržanje nemškega vojaka napram finskemu narodu se ni izpremenilo

Objava vrhovnega poveljništva nemških čet v severni Finski

DNB. 18. sept. Vrhovno poveljništvo nemških čet v severni Finski objavlja:

Nemške in finske čete so ob pričetku vojne s Sovjetsko zvezo zopet zavojevale staro finsko sveto zemljo, ki jo je odtrgala finskemu narodu moskovska mirovna pogodba.

Dolga leta je potekala bojna črta globoko v gozdovih Karelije in po goli tundri. Pogoji premirja, ki so jih vsilili Fincem v Moskvi, so prisilili nemške sile, da zapuste deželo, ki so jo tri leta dolgo branile kot svojo lastno domovino. Temu so priče nemški vojaki, ki počivajo v finski zemlji poleg svojih mrtvih finskih tovarišev.

Odmikom nemške vojske sledi za petami boljševizem. S tem prihajajo finske vasi in naselbine v bojno področje. Nemško vrhovno poveljništvo je storilo vse, da bi obvarovalo finsko prebivalstvo pred grozovitostmi vojne, tako z zadržanjem svojih čet kakor tudi s pomočjo pri evakuaciji prizadetih ozemelj. Kjer je bilo le možno, so dali Nemci na razpolago svoja tovorna vozila, da bi rešili premoženje prizadetega prebivalstva. To so ugotovili z velikim priznanjem tudi finski zvezni častniki, ki so v območju nemških čet in ki so z lastnimi očmi videli prijateljsko zadržanje nemških čet napram finskemu narodu. Pri tem je obžalovanja vredno, da razširjajo gotovi krogi vesti, češ, da je bila požgana cela vrsta finskih vasi na področjih, kjer se vršijo nemški odmikalni premiki. Nemško vrhovno poveljništvo je podalo o tem finskim uradnim krogom jasno in točno poročilo.

Povsem absurdno je smatrati, da bi nemški vojaki, ki so tri leta s svojimi življenji branili finsko zemljo in finsko premoženje in za kar so plačali tudi visok krvni davek, sedaj iz same samovoljnosti uničevali to, za kar so se doslej borili. Finska je postala Nemcem v teh letih draga in ljuba. V teh letih so nastala med Finci in Nemci številna prijateljstva. Celo po nesrečnem 2. septembru l. 1944 ni prestalo prisrčno lojalno sodelovanje med finsko in nemško vojsko na Laponskem. Finski narod se je naučil spoštovati nemškega vojaka ne samo kot borca, marveč tudi kot človeka. Številne finske rodbine so sprejemale nemške vojake v svojih domovih kot drage goste. One vedo za nemško zadržanje napram Finski in one naj vedo tudi danes, da se to zadržanje nemškega vojaka napram finskemu narodu ni izpremenilo. Kjerkoli še stoji nemški vojak danes na finski zemlji, varuje finsko življenje in finsko imetje. Kaj pa se bo zgodilo, če bo pridrl v deželo boljševiški val? Finski kmetje so v teh dneh v svojem obupu požgali svoje imetje, da ne bi prišlo v roke boljševikom. Tam, kjer napada sedaj smrtni sovražnik Evrope branike zapadne kulture, kjer prinašajo sovjetske čete sedaj vojno na finsko zemljo, vlada zakon vojne. Kar lahko služi sovražniku v njegovem boju proti nemški gorski armadi, mora biti uničeno. To je bilo tako v vseh vojnah in temu se ni mogoče izogniti niti v tem boju na finski zemlji. Kjer so bila podvzeta uničenja, niso bila usmerjena proti finskemu narodu, marveč proti smrtnemu sovražniku finskega naroda — boljševizmu.

Neresnična vest o nemškem napadu na Aalandske otoke

Stockholm, 18. sept. Kakor javlja agencija TT, je objavil štab finske obalne obrambe, da je neresnično poročilo angleške poročevalske službe, češ da je neka nemška vojna ladja obstreljevala zapadno obalo glavnega otoka Aalandske skupine, nakar so odgovorile z ognjem tudi finske obalne baterije. Preiskava na mestu je ugotovila, da se takšni dogodki niso izvršili.

Seja finskega parlamenta

Stockholm, 19. sept. TT javlja iz Helsinkov, da so v torek ob 5. zjutraj pozvali vse poslance finskega parlamenta, naj se zbero ob 6.15 zjutraj na izredno sejo. Ta seja je trajala poldrugo uro in ji je prisostvovala tudi vsa finska vlada. Tisk finske prestolnice je dobil navodilo, naj bo pripravljen, da izda posebno izdajo, čim bo izšla uradna izjava o tajni seji.

Hackzellovo zdravstveno stanje

Stockholm, 18. sept. Agencija Tass javlja, da je zdravstveno stanje finskega min. predsednika Hackzella »nadalje nevarno«.

Finski begunci na Švedskem

Stockholm, 18. sept. Kakor javlja posebni dopisnik lista »Morgon Tidningen« je prekoračilo doslej finsko-švedsko mejo med Karesuandom in Harapandom 5360 finskih beguncev s 3000 domačimi živalmi.

Beg prebivalstva iz severne Norveške

Oslo, 18. sept. Kmečki list »Nationen« javlja, da se nadaljuje beg civilnega prebivalstva iz severne Norveške. Več tisoč ljudi je na potu proti jugu. Mnogo jih je že prispelo v Drontheim. Kakor ugotavlja list, so videli ti Norvežani v boljševiških terorističnih dejanjih v poslednjem času, kaj jih čaka, če bi vdrli boljševiki v deželo.

Težki boji za Moluke in Palauško otočje

Tokio, 19. sept. Dne 17. septembra dopoldne so pristale sovražnikove mornariške sile na otoku Angaur, južnozapadno od otoka Palag Pililiu. Tamkajšnje japonske sile so v boju z izkrcanimi četami.

Tokio, 19. sept. O težkih bojih za otoke Pililiu in Angaur, ki spadata v otoško skupino Palau, in za otok Morotai z Moluške skupine, so bile sedaj objavljene nekatere podrobnosti. Kakor javljajo vojna poročila, dovaža sovražnik pod varstvom največjih vojnih ladij in številnih letal, ki odletavajo iz oporišč na Novi Gvineji, stalno nova ojačenja, da bi si s tem zavaroval pot proti Filipinskim otokom. Posebno ogorčeni so boji na otoku Pililiju, kjer zadržujejo Japonci sovražnikove sile na južnem delu otoka, ter prehajajo noč in dan uspešno v protinapade. Ta del otoka je že popolnoma opustošen. Sovražnik je izgubil tam več kot 150 oklopnikov. Japonski branilci so sestrelili 26 sovražnikovih letal. Sovražnik je utrpel tudi velike izgube med pomorskimi edinicami. Doslej je izgubil eno križarko, en rušilec, eno podmornico, en čistilec min in neko ladjo neznanega razreda. Razen tega so potopili Japonci 61 izkrcevalnih ladij. — Tudi sosednji otok Angaur, ki je le 11 km oddaljen od prvega, je ves čas v težkem ognju sovražnikovih ladijskih topov. Tudi tam so se vneli najtežji obrambni boji, o katerih še niso znane posameznosti. Dosedanja vojna poročila javljajo le, da je utrpel sovražnik pri tem visoke izgube. — Na otoku Morotaju so obdržali Američani svoje predmostje na južnem delu otoka in ga poizkušajo razširiti ter zasesti ves otok, da bi lahko z otoka, ki je najbližje Filipinom, z letali napadali vse otočje.

Napad na Budimpešto

Budimpešta, 18. sept. V Budimpešti so imeli v nedeljo štiri ure in pol letalski alarm. Močni teroristični oddelki so napadli mesto v štirih valovih. Povzročena je obširna stvarna škoda in izgube med civilnim prebivalstvom. Tudi iz nekaterih pokrajinskih mest javljajo o terorističnih napadih.

Junaški odpor nemških posadk ob Rokavskem prelivu

Hudi obrambni boji ob obeh straneh Aachena in Nancyja — Sovražnik, ki je prodrl vzhodno od Nancyja, zadržan

Berlin, 19. sept. Kljub neprestanemu težkemu obstreljevanju in skoraj stalnemu bombardiranju so branilci Bresta v nedeljo v polnem obsegu obdržali svojo glavno bojno črto v vzhodnem predelu trdnjave, na zapadnem pa so prav tako krvavavo odbili v glavnem vse na široki črti izvršene sovražnikove napade proti oporiščem v podmorniški luki. Vedno znova je uspelo nemškim padalcem, grenadirjem in mornarjem, da so zajezili vdore in zadali napadalcem težke izgube. Pritisk, ki se že več dni stalno jači, se je zgostil v več močnih napadov na polotok Crozon. Napovedal ga je večurni topniški in bombniški ogenj. Tudi ob zapornih postojankah tik vzhodno od Crozona so Nemci prestregli sovražnika v krvavih bojih iz bližine. Branilci Bresta, ki se še nadalje neomajano bore v gorečih razvalinah in posadke ostalih oporišč v Bretanji, vežejo še vedno kake štiri severnoameriške divizije in poleg tega močne, od Anglonemeričanov oborožene teroristične skupine.

Ob Rokavskem prelivu, kjer vežejo posadke Boulogna, Calaisa in Dunkerqua skoraj pet divizij, so Kanadci še nadalje pritiskali. Zasipali so utrdbe s težkimi granatami in bombami. Nasprotnik je pripeljal nadaljnje baterije, s katerimi strelja sedaj tudi na calaiske obrambne naprave. Mornariške obalne baterije »Grosser Kurfürst«, »Todt« in »Lindemann« odgovajajo na ogenj. Pri tem je uničil »Grosser Kurfürst« dva sovražnikova topova in pri njih nagrmadeno municijo. S pehoto in oklopniki je napadel nasprotnik samo Dunkerque, kjer so Nemci izravnali krajevne vdore z malenkostno odmaknitvijo svojih prednjih črt. Utrjena obalna mesta v Bretanji in v Calaiskem prelivu vežejo torej s tem okrog deset sovražnih divizij daleč za glavnim bojiščem. Kako velika je skupina teh čet, kaže okoliščina, da ima vsa v severni Belgiji nastopajoča druga angleška armada okrog 12 divizij. Junaški odpor nemških razmeroma majhnih sil na obalnih oporiščih torej bistveno slabi nasprotnika na glavnem bojišču.

Koncentrični napadi na padalce na Nizozemskem

Berlin, 19. sept. O položaju na zapadnem bojišču poroča nemški poročevalski urad:

Nemško vodstvo je izvedlo tri ukrepe za obrambo nizozemskega področja in s tem tudi spodnje doline Rena. V zaščito pred sovražnikovimi izkrcevalnimi poskusi z morja je dalo preplaviti širok obalni pas. Napade s kopnega pa naj bi prestregle nemške čete na severno-belgijskem področju, ki je prepreženo s številnimi prekopi. To nalogo so čete tako dobro izvršile, da sovražnik, ki je napadel ob Albertovem prekopu in prekopu Maas-Schelde, kljub strnitvi nad 12 divizij na tesnem področju doslej ni mogel prebiti zapornih črt. Za obrambo proti vdoru iz zraka pa so bili ustvarjeni razni obrambni pasovi. Ko so poskušali Američani v nedeljo s svojimi padalskimi oddelki in letalsko pehoto pospešiti svoje operacije, ki so v severni Belgiji že nekaj dni v zastoju, so nemške čete bliskovito udarile po njih. Že pri preletu obale so sestrelile številna tovorna jadralna letala ali pa so jih prisilile, da so na preplavljenem ozemlju zasilno pristala. Mornariški topničarji, ki so že z oporišč ob obali obstreljevali prva prevozna letala, so zajeli tudi prve ujetnike in sicer preostanke nekega zbitega letala, obstoječe iz enega častnika in 11 mož. Nemški lovski in varovalni oddelki so takoj obkolili precej narazen razmeščena pristajališča nasprotnikovih sil, da bi na ta način preprečili ustvaritev strnjenih bojnih skupin. Nasprotnikove sile so se poskušale polastiti dveh letališč in z uničenjem mostov zavleči nemške protiukrepe. Da so izkrcevalne operacije, kot je to sicer vedno običajno, v tesni zvezi z dogodki na dejanskem bojišču, dokazuje skoraj istočasno pričeti pehotni in oklopniški napad druge britanske armade ob prekopu Maas-Schelde. Izkrcanje za hrbtom nemških obrambnih črt v severni Belgiji in istočasni čelni napadi naj bi prebili predvsem nemške zapornice ob prekopu Maas-Schelde. Tudi proti nasprotniku, ki je pri Neerpeltu vdrl v nemške postojanke, so se takoj pričeli protinapadi.

V zvezi z novim navalom Britancev ob prekopu Maas-Schelde so ojačili Američani svoj pritisk ob obeh straneh Aachena. Pri Maastrichtu so hoteli vdreti v nemške črte ob rečici Geul. Z visokimi izgubami se jim je v zaščiti težkega orožja posrečilo, da so napravili dve majhni predmostji, katerih razširitev pa so nemške čete s protisunki preprečile. Napadi na nemške postojanke ob južnem robu Aachena so se izjalovili, pač pa so se na področju Stolberga nadaljevali sem in tja valujoči boji. Z uspešnimi protinapadi so iztrgali nemški oklopniki med Aachenom in Stolbergom sovražniku ozemlje, ki ga je zasedel v zadnjih dneh ter privedli ujetnike. Južno od Stolberga se nadaljujejo boji z nasprotnikom, ki je ponekod nekoliko prodrl. Zapadno od Eifla in v trikotniku med Sauerjem in Prümom so nemške čete v izpremenljivih bojih napredovale in sovražniku z odvzemom oporišč in višinskih postojank zavrle njegovo napredovanje.

Tudi na lotarinškem obmejnem ozemlju so se bili hudi boji. Ob severnem robu vdornega področja pri Nancyju so poskušali Američani znova izgraditi svoje severno krilo, katero so jim Nemci prejšnje dni s protinapadi raztrgali. Uporabili so svoje pri Chateau-Salinsu zbrane čete, da bi z njimi zamašili vdorne vrzeli in vzpostavili zvezo z oddelki severno od Pont-a-Moussona. Protisunki so izvedbo teh sovražnikovih namer preprečili. Drugi vzhodno od Nancyja prestreženi klin je zavil z delom svojih sil proti Lunevillu. Sovražnik je vdrl v mesto, pa je naletel na nemški protisunek na široki črti, ki ga je pognal zopet iz Lunévilla in istočasno iztrgal drugi degaullistični oklopni diviziji žilavo branjeno mestece Chatel ob Moselli. S tem so nemški protinapadi na področju severno od Nancyja zavrli sovražnikovo prodiranje proti Lotaringiji. Bitka med Nancyjem in Epinalom pa očitno še ni dosegla svojega viška. Obe strani poskušata še nadalje, da bi si dobili izhodiščne točke za nove operacije, pri čemer so dosegle nemške čete nekaj prednosti s tem, da so postopoma razbile sovražnikove postojanke ob Mosselli.

Ob Burgundskih vratih so se omejili boji na spopade naskakovalnih edinic pred nemško zaporno črto med Epinalom in švicarsko mejo. Številne sovražnikove akcije severnovzhodno in vzhodno od Vesoula so se izjalovile. Tudi ti uspešni obrambni boji dokazujejo, kako močna je obramba na črta nemških čet na tem področju, kateremu se Američani le previdno bližajo.

Izgube poljskih oddelkov v Italiji in Franciji

Ženeva, 19. sept. Z dobro poučene strani so sporočili sedaj zanesljive podatke o izgubah poljskih oddelkov, ki so jih poslali Angloameričani na različne odseke bojišča. Na italijanskem bojišču je izgubila tako zvana poljska elitna brigada samo pri Cassinu polovico svojega moštva. Iz vrst obeh tam uporabljenih poljskih divizij je doslej izpadlo 12.000 ljudi. Dve poljski diviziji na francoskem bojišču pa sta izgubili samo v mesecu avgustu 3500 ljudi.

Naročite se na romane „Dobre knjige“

Poziv bolgarskemu narodu

Berlin, 18. sept. Delovni minister in minister za delovno službo v narodni bolgarski vladi polkovnik Rogosarov je objavil po radiju poziv na bolgarski narod, naj ne izgubi hrabrosti in naj se uvrsti v fronto borcev za izbris sramote, v katero so vrgli Bolgarijo neodgovorni plačanci. Tisočletna bolgarska zgodovina ne beleži doslej nobenega izdajstva, ki bi bilo slično sedanjemu. Bolgarskim delavcem, kmetom in meščanom grozi zaradi tega izdajstva grozovitejša sužnost, večja kakor pa je bilo petstoletno tlačanstvo.

Nikogar, pravi poziv dalje, naj ne uspavajo lažniva zagotovila. Ura največje preizkušnje je nastopila in bodočnost bo pokazala, kaj premore mladi bolgarski rodoljub Rogosarov je nadalje ugotovil, da je vojaška in gospodarska moč Nemčije na veliki višini. Nemške zaloge so danes večje kakor kdajkoli, duševna in moralna moč nemškega naroda pa bo edinstvena v zgodovini. Primerjal je nemško zadržanje z granitno skalo, pozval Bolgare, naj doprinesejo ob strani Nemčije k osvoboditvi svoje domovine.

Demilitarizacija Dardanel

Stockholm, 18. sept. »Svenska Dagbladet« objavlja poročilo agencije »Associated Press« iz Londona, po katerem izjavljajo londonski diplomatski krogi, da namerava Sovjetska zveza zahtevati od Turčije demilitarizacijo Dardanel in otvoritev te vodne poti za vse zavezniške ladje. V Londonu so mnenja, trdi »Associated Press«, da bodo Angloameričani podprli to sovjetsko zahtevo.

Lažne vesti

Bern, 19. sept. V nekem poročilu s francosko-švicarske meje demantira včerajšnja »Suisse« vesti, po katerih je prišlo veliko število nemških vojakov preko švicarske meje in so jih tam internirali. Ta poročila niso resnična. Nobenega dvoma ni, tako beleži švicarski list, da so nemški vojaki trdno odločeni braniti se do poslednjega.

Kulturna setev na Primorskem

Bilanca prvih kulturnih manifestacij — Začetek šolskega leta na Goriškem — Zaslužno delo učiteljstva

Gorica, sredi septembra.

Večkrat smo že poročali o kulturnih prireditvah, ki so jih bili letos, predvsem po prizadevanju Slovenskih narodnih varnostnih straž deležni rojaki na Goriškem in na Krasu. Navdušenje, s katerim je primorsko ljudstvo to prosvetno delo sprejelo, je najboljši dokaz, kako potrebno je bilo in kako velike zasluge so si ž njim pridobile Slovenske narodne varnostne straže. »Goriški list« je pomen tega kulturnega dela na Primorskem prikazal v posebnem uvodniku pod naslovom »Vsejano seme«. Iz njega posnemamo nekaj misli, ki so vredne, da jih zabeležimo:

»Kulturna njiva na slovenskem Primorskem je bila dolgo časa neobdelana, zanemarjena, z bodičjem prerastena. Letos smo za silo odstranili nekaj trnja, zorali ledino in posejali prvo zrnje slovenske besede in slovenske omike. Rast je bila razveseljiva in zadovoljni smo bili z njo.« List nato toži, da je poleg zlate pšenice zrasla seveda tudi ljulika, kajti »ni sejal samo pošten delavec na prosvetni njivi, sejal je tudi njegov sovražnik. Poleg božjega je padlo tudi vražje seme in je tudi pognalo svoje škodljive rastline«. Navzlic temu pa so pogledi »Goriškega lista« v bodočnost vedri: »Vendar ne obupujmo! Ako smo sejali čisto pšenico slovenske prosvete, bomo znali tudi ločiti zrnje od ljulike in bomo znali trebiti tudi v bodoče naša polja. Tistim, ki so menili, da morejo uživati oboje: žito in ljuliko, se že sedaj odpirajo oči in odklanjajo škodljivi plevel. Skrbeti moramo v bodoče, da se bodo odprle oči še drugim. Nismo sejali na nehvaležno polje, ki obrodi morda samo enkrat, sejali smo v trajnejšo zemljo, zakaj sejali smo v slovenska srca... Seme, ki smo ga letos vsejali, je tako trdoživo, in tla, v katera smo ga vrgli, so tako odporna, da to seme ne bo zamorjeno, pa naj pride kar koli hoče.«

Kakor je razveseljivo to prosvetno delo na primorskih tleh, tako vzbuja v vseh Primorcih radost tudi obnova šolskega pouka v slovenskem jeziku povsod, kjer koli je bilo to doslej že mogoče in so bile učiteljske moči že na razpolago. Vse priznanje zaslužijo v tem pogledu tisti slovenski pedagogi, profesorji in kulturni delavci, ki so se prostovoljno javili, da bi vzgojili in pripravili za letošnji šolski pouk na Primorskem primerno število učiteljev. Učiteljska tečaja v Tolminu in Gorici sta v tem pogledu nedvomno dosegla svoj namen. Sedaj že prihajajo od vsepovsod poročila o otvoritvi novega šolskega leta. V večini krajev se pouk začenja prav te dni. Požrtvovalnost učiteljskega zbora zasluži zares vse priznanje, kajti delo, ki so si ga napravili, je v sedanjih razmerah gotovo naporno. Zato pa jim vliva pogum misel na hvaležnost tega dela, ki bo — prav tako kakor obče prosvetno delo med našim ljudstvom — zapustilo trajne sledove v našem najmlajšem rodu.

Tudi versko življenje Primorcev, zlasti v Gorici, je oživelo. »Goriški list« je goriško nedeljo takole opisal: »Ob 9. se zbira slovensko prebivalstvo na lepem trgu Travniku. Nekdaj je ob 9. uri veliki zvon vabil v cerkev, danes pa le bije ura v zvoniku. Lepa je cerkev, posvečena sv. Ignaciju. Slednji kotiček je poln. Od najbolj preprostega ljudstva do našega izobraženstva. Naše pošteno ljudstvo je verno, globoko verno!... Okoli oltarja se zbira naše najdražje, naša mladina... Vse je tajinstveno, veličastno, slovesno. To je naša nedelja.«

Pač pa so Vipavci ostali brez lepega proščenja v znameniti romarski cerkvi v Logu pri Vipavi, ki vabi sredi vročega poletja na Veliki Šmaren in v začetku jeseni na Mali Šmaren. Letos je Log sameval, kakor še nikdar doslej, tudi v najtežjih letih zgodovine ne. Kdo je kriv? Stara vipavska grča tako odgovarja v »Goriškem listu« na to vprašanje: »Tisti slovenski sinovi in hčere, ki so odvrgli verske svetinje in lepe tradicionalne stoletne navade našega ljudstva. Kaj njim mar praznik, cerkev, Bog, ko so jim Bog, umor, požig in rop!« Letos so namesto klenkanja loških zvonov regljale smrtonosne brzostrelke in namesto sveč so krvavo žarele mine. Komu sta namenjena smrt in kri? Lastni brat strelja na lastnega brata, ki noče tuliti internacionale in zavreči verskih in narodnih idealov, ki so bili tisočletja svetli našemu rodu. Toda isti Vipavec tolažljivo odgovarja z vedrim upanjem v bodočnost: »Tudi ta bratomorna burja bo utihnila. Nad Nanosom bo vstalo sonce, v Logu bo zazvonil veliki zvon, v cerkvi bodo zapeli veličastne himne odlični pevski zbori iz Trga (Vipave), Vrhpolja, Podrage, Goč in Šturij... Zunaj, med topoli in kostanji, pa bo spet vstala naša lepa, slovenska pesem, kajti: Naj le divja burja tuli — naj le močne hraste trese — nas Vipavcev iz doline — burja ne odnese.

J. Briški

Z vzhodnega bojišča

Zavrnitev sovražnikovih napadov v južnem delu Sedmograške in ob severnem robu Gozdnih Karpatov

Berlin, 19. sept. Četrti dan bitke v Kurlandiji je prinesel poleg nadaljevanja težkih borb na področjih severno od Bauska severnozapadno od Modohna in ob obeh straneh Valka razširjenje boljševiškega navala na področje pri Dorpatu. Na dosedanjih težiščih so napadale še nadalje močne pehotne in oklopniške sile sovražnika, da bi dobil v zameno za težke izgube, ki jih je utrpel v zadnjih treh dneh, vsaj nekaj ozemlja. Nemške čete so trdo odbijale napade, s protisunki izravnale vdore ali pa dosegle to z manjšimi odmaknitvami, s čimer so na vsej črti obdržale svoje obrambne postojanke. Ko so na sovjetski strani spoznali, da ne morejo na žariščih zadnjih dni doseči nikakih probojev, so razširili napade proti severu. Zbrali so vse razpoložljive sile in navalili ob obeh straneh Dorpata proti črti ob Embachu. Nemške čete so prestregle tudi ta prebijalni poskus in ga deloma s protinapadom vrgle nazaj. Da bi podprli napad, so boljševiki že dan prej brezuspešno poskušali s Pejpuškega jezera obstreljevati nemške postojanke s svojimi topniškimi čolni. Nemške edinice so jim v nedeljo odgovorile in potopile 1 sovjetski topniški čoln, drugega pa težko poškodovale.

Za bitko na severnem bojišču je nadalje zelo značilna močna sovražnikova letalska aktivnost. 75 sestreljenih sovjetskih letal priča o uspešnosti nemške letalske obrambe. Poleg tega so nemški letalski oddelki podpirali obrambne boje in uničili z bombardiranjem sovražnikovih oklopniških konic ter oskrbovalnih kolon številne bojne vozove, topove in vozila. Z največjimi silami začeti boljševiški prodor se je znova izjalovil v sodelovanju vseh delov vojske in z udeležbo latvijskih prostovoljcev.

Da pa se nemške čete na severu vzhodnega bojišča nikakor niso omejile zgolj na obrambo, dokazuje napadalna akcija južnozapadno od Jelgave. Tu so prodrli napadajoči nemški oklopniki globoko razporejen sistem obrambnih postojank pri Šagarnu in Dobelnu. Kljub močnemu odporu oporišč in bunkarjev so navalili Nemci na neko obvladajočo višino in napravili več predmostij preko nekega potoka. Čeprav so na sovjetski strani z največjo naglico privedli ojačenja, niso mogli zadržati napredovanja nemških oklopnikov. Z novih postojank pritiskajo nemške čete še naprej.

Spričo strnitve vseh razpoložljivih napadalnih sil v Latviji in Estonski, pa tudi pod vtisom svojih velikih izgub, so mirovali boljševiki na mnogih dosedanjih težiščih srednjega vzhodnega bojišča. Dočim se mora smatrati mir ob Narevu kot mir pred viharjem, pa bo izviral odmor pri Varšavi iz težkih izgub, ki so jih Nemci skupno z madžarskimi oddelki zadali ruskim napadalcem. Le na področju pri Sanoku in Krosnu so bili sovražnikovi napadi še nadalje živahni, čeprav so se že kazale izgube, ki jih je dobil prejšnje dni. Prišlo je zopet do hudih bojev, v katerih so skušali boljševiki doseči svoje cilje z močno uporabo letalstva. Proti krajevnim vdorom so se takoj pričeli uspešni protinapadi nemških čet. Južnozapadno od Krosna so se razvile za neko strateško višino ogorčene borbe, dokler je ni neka nemška oklopniška skupina dokončno zopet ponovno osvojila. Ob tej priliki so izgubili boljševiki 13 oklopnikov.

V južnem odseku vzhodnega bojišča je prišlo le na južnem Sedmograškem področju do večjih bojev. Tu so boljševiki in Rumuni zaman napadali pri Turti in ob Murešu. Na enem samem mestu so pustili odbiti napadalci 300 padlih in 120 ujetnikov.

Na meji med Srbijo in Bolgarijo je prišlo do prvih spopadov nemških čet z izdajalskimi Bolgari. Da bi dokazali moskovskim oblastnikom svojo podlost v polnem obsegu, so poskušali deli bolgarskih čet s podporo kakih 60 oklopnikov odpreti obmejne prehode v Srbijo, da bi na ta način odprle pot boljševiškim četam. Bolgari so doživeli krvave poraze. Izgubili so 10 oklopnikov in so se morali umakniti.

Boji v Italiji

Na italijanskem bojišču so se znova izjalovili vsi poskusi sovražnika, da bi prebil nemške črte

Berlin, 19. sept. Bitka za vrata v zgornjo italijansko nižino severno od Pistoje in Florence ter ob jadranski obali postaja vsak dan silovitejša. Iz svojih zbirališč udarja sovražnik z vso silo proti nemškim obrambnim črtam med cestami, ki vodijo čez prelaze južnih in etruščanskih Apeninov. Spričo odločne obrambe nemških padalcev in grenadirjev so se izjalovili vsi napadi z visokimi žrtvami za sovražnika.

Ob cestah čez prelaze, zlasti pri Monte Frassionu in Monte Altuzzu je prišlo vedno znova do ogorčenih bojev iz bližine z angloameriškimi oddelki in pa z indijskimi in brazilskimi edinicami. Z močnimi silami izvršeni sunek proti prelazu Giosiu je dovedel spočetka sicer do krajevnega vdora, vendar so vrgle nemške čete v žilavih borbah sovražnikove oddelke zopet s pobočij Monte Altuzza nazaj na njihove izhodiščne postojanke. Vztrajnost, ki jo kažejo tu nemški borci v Italiji, ki so podnevi in ponoči pod skoraj nepopisnim valjarjem sovražnikovih bomb in granat in ki kljub temu odbijajo vse nasprotnikove napade, se z besedami ne da popisati. Že tri tedne bijejo nemški grenadirji, oklopniški grenadirji in padalci ob Jadranu enako junaški boj proti množestveni premoči britanske armade, ki napada poleg nekaterih redkih elitnih oddelkov z vsemi mogočimi pomožnimi četami iz Kanade, Indije, Nove Zelandije, Poljske, Grške, Maroka in Francije.

Glavno težišče sovražnikove ofenzive je bilo še vedno ob obali južno od Riminija, kjer prehajajo Apenini v griče, ki se spuščajo do Jadrana. Ker je tu odpadla naravna gorska ovira, je nemško vodstvo na tem odseku prisiljeno k obrambnim ukrepom, ki zahtevajo izredno taktično znanje in ki so tudi v nedeljo znova pripomogli k velikemu obrambnemu uspehu, ki so ga ponovno izvojevali nemški vojaki.

Razmere v južni Italiji

Bern, 19. sept. Angloameriško delavsko odposlanstvo, ki je prepotovalo preko 1000 milj po zasedeni Italiji, objavlja skupno izjavo o razmerah, ki vladajo v onih delih Italije, ki so jih zasedli Angloameričani. Izjava pravi, da so razmere v deželi kratkomalo nepopisne. Večina delavcev nima redne zaposlitve. Umrljivost otrok se je v enem letu zvišala v rimski pokrajini od 450 na 1000.

Obvestila »Prevoda«

Delitev dodatnega obroka maščob za bolnike in delavce

Od 22. do 30. septembra prejmejo bolniki in delavci pri spodaj naštetih trgovcih dodatni obrok maščob, in sicer:

a) bolniki na bolniška nakazila v količini, ki je na nakazilu vpisana, in sicer:
olje pri svojem stalnem trgovcu,
zaseko pri enem spodaj naštetih trgovcev;

b) osebe, ki so v posesti dodatnih živilskih nakaznic za delavce pri težkih in najtežjih delih, izdanih od mestnega preskrbovalnega urada v Ljubljani (s pretiskanimi rjavimi in rumenimi črtami):
100 g zaseke na odrezek T. D. 7,
200 g zaseke za odrezek N. T. D. 13;

c) osebe, ki so v posesti dodatnih živilskih nakaznic za delavce pri težkih in najtežjih delih, izdanih od mestnega preskrbovalnega urada (za delavce izven bloka) in preskrbovalnih uradov na Ježici, Rudniku, Dobrunjah in Polju (s pretiskanimi rjavimi in rumenimi črtami ter črko »B« rdeče barve):
220 g zaseke, in sicer 100 g na odrezek T. D. 7 in 120 g na odrezek T. D. 9.
320 g zaseke, in sicer 200 g na odrezek N. T. D. 13 in 120 g na odrezek N. T. D. 18;

d) osebe v ostalih občinah, ki so v posesti dodatnih živilskih nakaznic za delavce pri težkih in najtežjih delih (s pretiskanimi zelenimi črtami) so upravičeni nabaviti pri svojih stalnih trgovcih, zamudniki pa tudi pri spodaj naštetih trgovcih v Ljubljani, zaseko v količini in na odrezke, ki so navedeni pod b), kakor v mestu Ljubljana.

Zaseko bodo delili sledeči trgovci:
Kačar, Vodnikov trg 87; Avsec, Bežigrad 13; Lunder, Rožna dolina, Cesta II-2; Svetina, Kongresni trg 3; Kačar, Sv. Petra cesta 67; Šarabon, Zaloška cesta 1; Pengov, Karlovška cesta 19 in Nabavljalna zadruga uslužbencev državnih železnic za svoje člane.

Urejene odrezke in nakazila bodo trgovci oddali mestnemu preskrbovalnemu uradu v zanje določenem roku skupaj z vsemi ostalimi odrezki živilskih nakaznic.

Izplačevanje prispevkov pri pokrajinskem vojaškem uradu

Vojaški urad pokrajinske uprave (Poljanska cesta 2) bo izplačeval *dosedanjim upravičencem* pripadajoče pristojbine po naslednjem redu:

1. Podporo za mesec *september 1944* svojcem civilnih internirancev in konfinirancev in sicer: od 25. do 27. septembra za upravičence iz Ljubljane, od 28. do 30. septembra za one izven Ljubljane.

2. Začasno pokojnino za mesec *oktober 1944* aktivnim častnikom, vojaškim uradnikom in podčastnikom bivše jugoslovanske vojske: od 2. do 5. oktobra.

3. Preživnino za mesec *oktober 1944* svojcem vojnih ujetnikov *aktivne in rezervne jugoslovanske vojske* in sicer:
od 2. do 5. oktobra za upravičence iz Ljubljane, od 6. do 10. oktobra za one izven Ljubljane.

Podpora se izplačuje navedene dneve od 8 do 12. in od 15. do 17., razen v sobotah popoldne in nedeljah.

Izplačevanje 1. oktobra odpade, zaključi pa se 10. oktobra.

V času izplačevanja se nove prošnje ne bodo reševale, niti se bodo dajala pojasnila strankam, temveč šele po 11. oktobru v uradnih urah od 9. do 11.

Upravičenci so dolžni predložiti tele listine:
a) osebno izkaznico;
b) pošto svojega člana iz vojnega ujetništva, internacije oz. konfinacije, pisano vsaj junija 1944 ali pozneje in *adresirano na upravičenca, ki podporo prejema* (na očeta ali mater — od sina; na ženo od moža; na otroke — od očeta), ne pa na druge osebe izven Ljubljanske pokrajine. — Taka pošta mora imeti naslov obeh strank in uradni poštni žig ter se smatra kot uradni dokument.

Ako take pošte upravičenec nima, potem mora predložiti *potrdilo rejonske policijske stražnice* (za Ljubljano) oz. *potrdilo pristojne občine* (za okolico), da se omenjeni član družine še ni vrnil domov.

Tako potrdilo zamenjuje edino lahko uradno potrdilo Rdečega križa, ako navaja, kje se dotičnik nahaja, in ako je izdano vsaj meseca junija t. l.

Kdor izmed upravičencev ne more priti osebno, lahko pooblasti pismeno drugo zanesljivo osebo (oni izven Ljubljane n. pr. župane, tajnike, uradnike prehrane), katerim naj se izroči tudi vse, kar je pod a), b) in c) označeno.

Ako občinski organ želi dvigniti pripadajoče prejemke za vse ali več upravičencev iz občine, naj se za vse take člane, nahajajoče se v vojnem ujetništvu, internaciji ali konfinaciji, *ki se še niso javili s pošto*, napravi skupen seznam, potrjen od župana in tajnika, s pripombo, da se dotičniki še niso vrnili domov. Seznam naj obsega podatke: tek. štev., ime in priimek voj. ujetnika, interniranca ali konfiniranca; ime in priimek upravičenca in štev. njegove osebne izkaznice. *Za one osebe, ki so se javile s pošto, naj se ista predloži.*

Pripominja se, da se bo denar izdajal edino proti predložitvi navedenih dokumentov.

c) Ako upravičenec sprejema podpore za več oseb v družini, naj se *taki dokumenti* predlože za vse člane iz družine.

Družinam interniranih, konfiniranih ali priprtih razvrščenih in nerazvrščenih uslužbencev države, pokrajine ali drugih javnih in pomožnih ustanov, ne pripada niti preživnina niti sploh kakšna podpora pri tukajšnjem uradu.

Zaplemba imovine upornikov

Službeni list šefa pokrajinske uprave v Ljubljani z dne 16. sepetembra l. 1944. objavlja odločbo o zaplembi imovine upornikov: Zakrajška Alojzija, krojača, nazadnje stanujočega v Ljubljani, Volebitska ulica št. 9; Vilharja Savota, risarja, nazadnje stanujočega v Ljubljani, Levstikova c. št. 25; Blažiča Ludvika, dijaka, nazadnje stanujočega v Ljubljani, Verdijeva ul. št. 3; Schweitzerja Devota, dijaka, nazadnje stanujočega v Ljubljani, Novi trg št. 1 in Kovača Antona, krojača, nazadnje stanujočega v Ljubljani, Križevniška ulica št. 11.

Ostavka islandske vlade

Amsterdam, 17. sept. Islandska vlada pod vodstvom Björna Thordarsona je danes odstopila. Predsednik Islanda Sven Björnson je odstop sprejel, naprosil pa je ministre, naj še naprej opravljajo svoje posle. Voditelji strank se sedaj posvetujejo, da bi sestavili novo koalicijsko vlado.

Nova naredba o oskrbi s tekstilnimi izdelki

Na podlagi pooblastila iz čl. 1. in 4. naredbe vrhovnega komisarja v zagotovitev tekstilne oskrbe delovnega ljudstva na operacijskem ozemlju »Jadransko primorje« z dne 24. junija 1944 (Službeni list 151/54) je prezident pokrajinske uprave div. general Rupnik izdal izvršilne določbe štev. 2., ki so objavljene v »Službenem listu« 16. septembra in so z dnem objave stopile v veljavo.

Racionirani tekstilni izdelki se od 1. julija t. l. oddajajo potrošnikom (posamezникom, kakor tudi pravnim osebam zasebnega in javnega prava) bodisi na posebne nakaznice, bodisi na oblačilne izkaznice in sicer po pričujoči naredbi in po določbah naredbe za racionirano prodajo tekstilnih izdelkov, oblačilnih predmetov in obutve z dne 8. novembra 1941 ter naredbe prezidenta pokrajinske uprave o dopolnitvi predpisov za porazdeljevanje tekstilnih izdelkov in oblačilnih predmetov z dne 8. septembra 1943, kolikor ti dve naredbi ne nasprotujeta pričujoči naredbi.

Posebne nakaznice

Spričo vojnih razmer se smejo posebne izkaznice izdajati načelno samo po najstrožjem merilu in samo za zagotovitev najnujnejše potrebe delovnega ljudstva in da se prepreči neposredna škoda za zdravje. Naredba navaja v posebnem seznamu (člen 2) tekstilne izdelke (konfekcijonirane ali metrsko blago), ki se smejo oddajati potrošnikom samo proti posebni nakaznici in brez oblačilne izkaznice. Ta seznam obsega moške in ženske obleke, suknje, plašče in površnike, dežne plašče in pelerine, spodnje perilo (srajce, sp. hlače, hlačke) delovne obleke, pletenine za moške in ženske, hišno perilo (brisače, posteljnina) in tkanine (razen lahkih tkanin za mladoletne). Posebne izkaznice se izdajajo samo za blago, označeno v tem seznamu in se za blago, ki ni našteto v tem seznamu, ne smejo izdajati. Izjeme od tega določa šef pokrajinske uprave po sporazumu z nemškim svetovalcem za Ljubljansko pokrajino. Posebna nakaznica preneha veljati po preteku treh mesecev od dneva izdaje. (Točen seznam tekstilnih izdelkov, ki se prodajajo zgolj proti posebni nakaznici, bomo objavili v prihodnji številki.)

Izdajanje posebnih nakaznic

Za izdajanje nakaznic so pristojna tale oblastva:

a) šef pokrajinske uprave (odsek za oskrbo pri oddelku VIII) glede javnih potrošnikov, državnih službenih mest in dobrodelnih ustanov.

b) okrajna glavarstva in župan Ljubljane po svojih preskrbovalnih oddelkih za izdajanje posebnih nakaznic posameznikom, ki imajo stalno bivališče v njih upravnem območju.

c) župan mesta Ljubljane po svojem preskrbovalnem oddelku za posebne nakaznice beguncev z onih območij pokrajine, ki so ogrožena po partizanih, ako imajo v pokrajini svoje stalno domovališče.

d) Pokrajinski gospodarski svet za izdajo nakaznic za delovne obleke za nameščenstvo vojno važnih obratov.

Prvostopna upravna oblastva in Pokrajinski gospodarski svet volijo o izdanih nakaznicah kartotečne liste z naslednjimi podatki: ime in priimek potrošnika, rojstni dan, poklic, redno in trenutno bivališče, številka in datum izdaje osebne izkaznice ali druge enakovredne listine z navedbo oblastva, ki jo je izdalo, številka delavske knjižice z navedbo poklicne skupine. Izdane posebne izkaznice se vpiše v kartotečni list z navedbo vrednosti točk blaga.

Nove oblačilne izkaznice

Izdajajo se štiri vrste oblačilnih izkaznic:

a) **oblačilna izkaznica za moške in ženske**, ki ima 40 odrezkov z arabskimi številkami (40 točk) za nakup tekstilnega blaga iz seznama po čl. 3., 20 odrezkov z malimi črkami za nakup prejice, 4 nakupne izkaze z rimskimi številkami za nakup nogavic in kratkih nogavic na prelpisane točke in 11 posebnih odrezkov označenih z velikimi črkami A do K za nakup tekstilnih izdelkov po posebni odredbi;

b) **oblačilna izkaznica za mladoletne** od dopolnjenega 1. do dopolnjenega 15. leta starosti, ki ima 80 odrezkov z arabskimi številkami za nakup tekstilnih izdelkov iz seznama po čl. 3., 20 odrezkov z malimi črkami za nakup prejice, 6 nakupnih izkazov z rimskimi številkami za nakup otroških nogavic na predpisane točke in 9 posebnih odrezkov z velikimi črkami A do I za nakup tekstilnih izdelkov po posebni odredbi;

c) **oblačilna izkaznica za dojenčke**, ki ima 120 odrezkov z arabskimi številkami za nakup tekstilnih izdelkov iz čl. 4 te naredbe in 4 odrezke z malimi abecednimi črkami za nakup prejice.

d) **dodatna oblačilna izkaznica za noseče žene**, ki ima 30 odrezkov z arabskimi številkami za nakup vseh vrst tekstilnih izdelkov iz seznama, porabnih za gornje ali spodnje oblačilo, razen nogavic.

Šef pokrajinske uprave bo določil dan, ko se bodo smeli pričeti uporabljati nakupni izkazi oziroma odrezki oziroma posebni odrezki oblačilnih izkaznic za odrasle in za mladoletne. Nove oblačilne izkaznice bodo veljavne do nadaljnje odredbe.

Oblačilna izkaznica za dojenčke preneha veljati po preteku enega leta od dneva izdaje; izkaznica, ki je bila izdana pred 1. julijem 1944, pa izgubi veljavo najkasneje 31. decembra 1944, kolikor ne bi njena veljava glede na datum izdaje že prej potekla.

Oblačilna izkaznica za noseče žene se izda v četrtem mesecu nosečnosti in preneha veljati po preteku treh mesecev od dneva izdaje.

Blago, ki se prodaja na odrezke oblačilnih izkaznic

V členu 3. navaja naredba o posebnih seznamih tekstilne izdelke, ki se smejo oddajati potrošnikom samo na odrezke oblačilnih izkaznic. V naslednjem navajamo iz teh seznamov najvažnejše predmete z navedbo števila točk:

A. Moška oblačila in perilo: kratke hlače iz blaga, težkega nad 300 gramov na meter 17 točk, iz blaga težkega do 300 g 10 točk; ovratniki 1, kravate 2, nočne pižame 22, dnevne 46, kopalni plašči 30, žepni robci od 25×25 do 50×50 cm 1, ostali robci in šali po velikosti 3, 6 odn. 12 točk; predpasniki in pražne halje 15, šali 17, kožuhi 120, rokavice iz tkanine ali usnja 3, klobuki iz klobučevine 5, čepice 3 točke.

B. Ženska oblačila in perilo: bluze 9 točk, spodnja krila iz blaga težkega nad 200 g na meter 18 točk, iz blaga do 200 g na m 10 t.; domače in pražne halje 15, kopalni plašči 30, pižame 22, kostumi za sončenje (ne iz pletenin) 12; žepni robci (od 25×25 do 50×50) 1, ostali robci in šerpe po velikosti 3, 6 odn. 12 točk; rokavice iz tkanin ali usnja 3; klobuki z klobučevine, baržuna, pletenin ali druge tkanine 4, iz slame, palmovih vlaken in podobnih snovi, opremljeni s tkaninami 3 točke; šali 17; kožuhi jagnječji, kozji, zajčji, mačji ali krtji: a) kazaki do 50 cm dolžine 25 točk, jopiči in plašči do 90 cm 30 točk, plašči nad 90 cm 40 točk; ostali kožuhi: jopiči 70, plašči 100 točk.

C. Hišno perilo: posteljna pregrinjala za otroške postelje 12, za eno osebo 27, za več ko eno osebo 44 točk; prti za čaj (do 115 krat 115 cm) 30 točk, za 6 oseb (do 150 krat 150) 45 točk, za 12 oseb (do 150 krat 250) 77 točk, do 200×300 cm 90 točk; prtiči (serviete) do 30×30 cm 3, do 60×60 cm 7 točk; podloge za likanje do 120×150 cm 20 točk; zagrinjala, zavese in blazine po uporabljenih tkaninah.

D. Preproge: preproge in tekači na kvadratni meter 6 točk, namizne preproge in vezene preproge na kvadratni meter 10 t.

E. Prejice: za šivanje in vezenje do 100 m 1 točka; za krpanje in spenjanje za vsakih 5 g 1 točka; trgovska prejica za pletenje in kvačkanje za vsakih 100 g 4 točke.

F. Nogavice: nogavice in kratke nogavice za odrasle nad 16 let 2 točki, za dečke do 26 cm dolžine stopala 1 točka za par, za deklice do 23.3 cm dolžine stopala 1 točka, za otroke do 5 let (dolžina stopala 18.6 cm) za 2 para 1 točka; športne nogavice za odrasle 7 točk, za dečke in deklice 5 točk; za otroka 2 točki, vse za 1 par.

G. Oblačila in perilo za dečke od 5 do 15 let starosti: jopiči z blaga težkega nad 300 g na m 24 točk, iz lažjega blaga 15 t.; telovniki 4 odn. 3 točke, hlače 14 odn. 10 t., kratke hlače 8 odn. 5 točk, zimske suknje, plašči in površniki iz blaga težkega nad 500 g na m 51 točk, iz lažjega blaga 40 t.; dežni plašči in pelerine iz gumiranega platna, celofana ali drugih sintetičnih snovi 12, ostali 27 točk; srajce z dolgimi rokavi 8 t., s kratkimi 6 točk, ovratnik 1, spodnje hlače kratke 3, pižame nočne 16, dnevne 35; halje 35 odn. 23; kopalne hlačke 18, žepni robci 1, ostali robci in šerpe 3, 6 odn. 12 t., predpasniki in pražne halje 10 točk, šali 17, rokavice 3, klobuki 5, čepice 3 točke.

H. Oblačila in perilo za deklice: obleka iz blaga težkega nad 200 g na m 33, iz lažjega blaga 17 točk; posamezne jopice 25 odn. 14 točk; spodnja krila 13 odn. 7 točk; zimske suknje, plašči in površniki 45 odn. 23 točk; bluze 6; dežni plašči in pelerine iz gumiranega platna ali sintetičnih snovi 12, ostali 27 točk; srajce dnevne 4, nočne 9 t.; spodnje hlače (ne iz pletenin) 3, kombinače (ne iz pletenin) 6 točk; domače in pražne halje 10, delovni predpasniki 6, za sobarice 3 točke, kopalni plašči 17, pižame 16, halje iz blaga nad 150 g na m 28, iz lažjega blaga 9 točk, kostumi za sončenje (ne iz pletenin) 10, žepni robci 1, ostali robci in šerpe 3, 6 odn. 12 točk; rokavice 3, klobuki 3 odn. 2 točki; šali 17, kožuhi 25, 30, 70 odn. 100 točk.

J. Oblačila za otroke do 5 let: obleke v enem kosu iz težjega blaga 17, iz lažjega 9 točk; kratke hlače ali krila 7 odnosno 3 točke; suknje, plašči, dežni plašči 17 točk, srajce 2, spodnje hlačke (ne iz pletenin) 2, pižame 6, žepni robci 1, predpasniki 2, šali in šerpe (ne iz pletenin) 3 točke.

H. Tkanine za mladoletne od 1 do 15 let: tkanine (izvzemši za podloge za hišno perilo in opremo) v teži do 60 g na tekoči meter 3, točke za meter do 100 g 4, do 150 g 7, do 200 g 9, do 250 g 11 točk, podloge 3 točke.

L. Pletenine za mladoletne: spodnje, vrhne ali kopalne pletenine v teži po kosu do 50 g 3 točke, do 100 g 6, do 150 g 9 točk, za vsakih nadaljnjih 50 g po 3 točke.

M. Izdelki in blago iz čiste svile se prodajajo na oblačilne izkaznice po točkah, ki veljajo za blago, ki se prodaja na posebne nakaznice.

Tekstilno blago za dojenčke

Izključno na odrezke oblačilne izkaznice za dojenčke se prodaja naslednje tekstilno blago: oblekce 10 točk, površniki in plašči z oglavico 12, životci 3, spodnje oblekce 4, srajčke in spodnje hlačke 1, čepice 1, ovojnice 10, podbradniki 1 točka za 2 podbradnika, ovoji v širini 10 cm, dolžini 1.5 m 2 točki, v širini 15 cm in dolžini 3 m 3 točke; vrhni povoji 12, trioglate ali kvadratne plenice 1; podloge zoper vlago 2, nogavičke ali rokavičke 1, čeveljčki 1 točka.

Oskrba trgovcev z blagom

Trgovci na drobno in obrtniki morajo do 5. dne v vsakem mesecu izročiti Pokrajinskemu gospodarskemu svetu posebne nakaznice in odrezke (posebne odrezke, nakupne izkaze) oblačilnih izkaznic, ki so jih prejeli v prejšnjem mesecu. Na osnovi tega in glede na obstoječe tekstilne zaloge prejmejo za to posebne pooblastilnice, s katerimi si lahko nabavijo tekstilne izdelke preko tekstilnega konzorcija v Ljubljani, ki razdeljuje vsakovrstne dodeljene tekstilne kontingente po navodilih Pokrajinskega gospodarskega sveta. Tekstilni konzorcij v Ljubljani oskrbuje nakup tekstilnih izdelkov v mejah tekstilnega kontingenta, ki je za pokrajino določen pri tekstilnem konzorciju v Trstu ali pa pri proizvajalnih ali drugih trgovskih tvrdkah. Industrijska in obrtna podjetja s sedežem v Ljubljanski pokrajini so dolžna prodajati svoje izdelke izključno tekstilnemu konzorciju v Ljubljani, razen tega morajo oddati izdelano blago naročniku, ki je hkrati dobavil surovine.

Kršitve prednjih določb se kaznujejo po veljavnih zakonskih predpisih.

Gospodarske vesti

= **Iz trgovinskega registra.** Vpisala se je tvrdka Ljubljanska knjigarna, lastnica Slivar Majda, Gosposvetska cesta 3. — Pri tvrdki »Opeka« družbi z o. z., je bil izbrisan poslovodja dr. inž. Ivo Ribarič, vpisan pa Matija Skrbec, župnik in dekan, sedaj v Ljubljani.

= **Japonski vojni proračun.** Japonski parlament je odobril dodatni vojni proračun v višini 25 milijard jenov. Tako bo celotni vojni proračun za letošnje leto dosegel 63 milijard jenov. K temu je prišteti še 13 milijard jenov rednega proračuna. H kritju vojnega proračuna bodo prispevale osvobojene južne dežele preko 18 milijard. V letu 1942 je ta prispevek južnih dežel znašal komaj 3.3 milijarde jenov.

Kronika

* **Na italijanskem bojišču** je padel 8. septembra Herman Georg Rexroth, eden izmed znanih nemških poročevalcev. Doma je bil iz Frankfurta. Izpod njegovega peresa imajo Nemci več del reportažne vsebine.

* **Smrt uglednega gospodarja.** Iz Ortneka so nam sporočili, da je umrl g. Ivan Göderer. Pokojnik je bil ugleden gospodar in spoštovan družinski glavar. Zapustil je vdovo in dva sina. Na zadnji poti so ga spremili v ponedeljek 18. t. m. iz hiše žalosti na pokopališče na Velikih Poljanah. Lep mu spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

* **General Dentz aretiran.** Iz Pariza poročajo, da je bil v Grenoblu aretiran bivši vrhovni poveljnik francoske vojske v Siriji general Dentz.

* **Mržnja nasproti sudetskim Nemcem.** Nemški listi poročajo o uničevalnih načrtih, ki jih kujejo sovražniki proti sudetskim Nemcem za primer, da bi zmagali v sedanji vojni. Baje namerava dr. Beneš izseliti 2 milijona sudetskih Nemcev samo zaradi tega, ker so fanatični pripadniki narodnega socializma. Neizseljeni bi v primeru zmage ostali samo tisti sudetski Nemci, ki so pokazali svojo lojalnost do češkoslovaške države. V Moskvi baje podpirajo načrte, ki predvidevajo deportacijo strokovnih delavcev iz Sudetov v Sibirijo.

Iz Ljubljane

u— **Združenje trgovcev v Ljubljani** naznanja, da bo vpisovanje v Trgovsko strokovno nad. šolo za vse razrede v dneh od 26. do 29. septembra t. l. v pisarni Združenja (Trgovski dom), vsakokrat od 9. do 11. ure. Poznejšega vpisovanja ne bo. Novinci morajo biti stari 14 let in morajo predložiti pri vpisu zadnje šolsko spričevalo, učno pogodbo in zdravniško potrdilo. Za sprejem v šolo mora imeti vsak novinec najmanj tri razrede srednje ali meščanske šole, oziroma osem razredov osnovne šole. Učenci z dovršeno nižjo srednjo ali meščansko šolo z izpitom imajo prednost. Učenci z manjšo predizobrazbo bodo sprejeti le v slučaju zadostnega prostora v šoli. Vsak učenec plača pri vpisu 500 lir šolnine, novinci pa poleg te še 100 lir vpisnine. Učenci III. razredov pa plačajo poleg šolnine še 100 lir oprostnine. Bivši učenci se vpišejo s predložitvijo lanskega šolskega spričevala. **Popravni in razredni izpiti** bodo v ponedeljek dne 25. septembra ob 14. uri. **Pismeni zaključni izpiti** bodo v torek dne 26. septembra ob 14. uri, **ustni pa** v istem času v sredo dne 27. septembra. Redni pouk se bo pričel dne 3. oktobra 1944 ob 14. uri. Podrobnosti bodo razvidne na šolski deski pred vhodom v šolo.

u— **V počastitev spomina** blagopokojnega g. Izidorja Ostana je darovala rodbina Antona Koritnika 200 lir, nameščenci cestnega nadzorstva pa v počastitev spomina blagopok. g. Franceta Svetka 468 lir za Društvo slepih. Odbor se plemenitim darovalcem najtopleje zahvaljuje.

u— **Sadjevec pridobiva letos svojo staro veljavo** in mu je tudi cena že primerno narasla. Na Dolenjskem kakor tudi v Ljubljani se je povzpela celo na 25 lir. Naj bi že bilo tako, če bi vsaj bil sadjevec povsod primerno pripravljen. Moštno sadje spravljamo najlažje, če ga otresamo, ko je zrelo. Spočetka tresemo narahlo, nato krepkeje. Če tresete močno kar od kraja, se veje polomijo. Nezrelo blago pa ne more dati dobrega sadjevca. Najbolje je spravljati moštno sadje dva do trikrat v presledkih po en teden. Klatenje sadja s prekljami je treba brepogojno opustiti, ker s takim ravnanjem samo poškodujete in odbijete krhki rodni les. Pod drevesom kaže razgrniti slamo ali otavo, da se sadje pri padcu čim manj poškoduje. To je priporočljivo zlasti tam, kjer so trdna tla, torej ob cestah ali dvoriščih. Razgrinjanje slame je potrebno zlasti tedaj, če nameravamo moštno sadje prodati in ga razpošiljati po železnici.

u— **Zavod za žensko domačo obrt v Ljubljani,** Dolenjska cesta štev. 23, bo vpisoval gojenke za prihodnje šolsko leto dne 28. in 29. septembra od 9 do 12.

u— **Vpisovanje v Enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti** pri Trgovskem učnem zavodu v Ljubljani, Kongresni trg 2-II., se vrši tudi v počitnicah dnevno. Dijakom (-kinjam) izven Ljubljane se priporoča vpis čim prej, da dobijo pravočasno potne dovolilnice. Podrobne informacije daje ravnateljstvo.

u— **Nezgode.** Marjan Levičnik, 18 mesecev stari sin kuharice, je prevrnil nase lonec kropa in se nevarno opekel po glavi. Antonijo Jarčevo, 3 letno hčerko posestnice, je konj udaril v glavo. Andrej Bele, 2 letni sin poštnega služitelja, si je doma na štedilniku opekel roke. Ana Jerinova, 3 letna hči sluge iz Logatca, je padla z voza in si zlomila desnico. 11 letni soboslikarjev sin Stanko Mrak je padel s kolesa in se potolkel po glavi. 20 letna Milojka Boltetova iz Ljubljane je prav tako padla s kolesa in si zlomila levico. Tako so en sam dan pripeljali na zdravljenje v našo Splošno bolnišnico zgolj mlade ponesrečence.

Iz Novega mesta

Zdravniška pomoč ob letalskih napadih. Za primer zračnih napadov na Novo mesto naj občinstvo išče prvo pomoč pri najbližnji zdravstveni postaji. Te postaje so: kandijska bolnišnica, ženska bolnišnica, Zdravstveni dom, zakloniščа pri postaji, v Ločni, v Pugljevi ulici, pri mlinu ob Krki in pri preloru ter patrolna zdravstvena služba po mestu. Občinstvo naj se točno ravna po navodilih osebja zdravstvene postaje. Lažji poškodovanci dobijo prvo pomoč na zdravstveni postaji, težji poškodovanci se prenesejo v kandijsko ali žensko bolnišnico ali v Zdravstveni dom, kar zavisi od kraja poškodbe ali od danih okolnosti. — Kajenje v zakloniščih je strogo zabranjeno.

Ob letošnji ugodni sadni letini je treba, da dolenjski kmetje spravijo čim več sadja za zimo. Razumljivo je, da potrebujejo mnogo sadjevca, ker bo druge pijače malo, vendar je nujno priporočljivo, da dovolj sadja tudi nasušijo ali pa drugače shranijo za zimo. Spravljajte sadje z drevja po možnosti vedno pri lepem in suhem vremenu! Sadje ne sme priti vlažno v shrambo. Zmrznjenega sadja ne obirajte v jutranjih urah in se ga ne dotikajte z rokami. Obirajte ob hladnih jutrih šele, ko izgine rosa! Po bratvi spravite sadje čimprej v hladno shrambo. V hladni in temni ter zmerno vlažni shrambi počasneje napreduje nadaljnje dozorevanje. Tako shranjeno sadje more počakati po več mesecev. Nekatere sorte jabolk, zlasti šampanjska reneta, bobovec in jonatan počakajo v taki shrambi do novega sadnega pridelka.

Z Gorenjskega

Vse prebivalstvo pomaga te dni na Koroškem pri spravljanju krompirja. Krompir je poleg žita najvažnejše vsakdanje živilo. Letošnja letina je prav dobra in mora delno nadomestiti izpadek nekoliko slabšega pridelka žita. Koroški kmetje pospravljajo krompir s pomočjo civilistov, ki v ta namen prav radi pridejo na delo. Tako vidiš na koroških njivah poleg kmetov tudi meščane; vse delo se vrši v znamenju totalne vojne.

V Veliki Nedelji so praznovali v nedeljo razvoj ondotne krajevne skupine. Udeleženci slavja so si ogledali pridobitve občine v novih razmerah. Velika Nedelja ima danes popolnoma prenovljeno občinsko hišo, novo shrambo za stroje, otroški vrtec, gasilski dom, sportna igrišča itd. Prebivalstvo marljivo prispeva za Zimsko pomoč in za nemški Rdeči križ.

Smrt znane Mariborčanke. V nekem praškem sanatoriju je umrla po daljši bolezni znana mariborska lastnica hotela »Pri Orlu«, 55 letna gospa Marija Zemljičeva. Pokojnica je bila v Mariboru splošno priljubljena.

S Štajerskega

V Ptuju so imeli voditelji nemške mladine sestanek, na katerem se je poslovila dosedanja voditeljica Karla Gengerjeva, ki je vodila delo deklet v ptujskem okrožju že od aprila 1941. Gengerjevi se je zahvalila zvezna voditeljica deklet Traute Lorinserjeva. K besedi se je oglasil tudi okrožni vodja Fric Bauer. Nova voditeljica je Lota Kickmeierjeva iz Ljutomera.

V žalcu so imeli pred kratkim zborovanje v ondotni kinematografski dvorani. Profesor dr. Schelhoss iz Celja je poročal o »Bilanci Zgornje Savinjske doline«. Orisal je borbo Führeja od l. 1923. do trenutka, ko so prišli narodni socialisti v Nemčiji na oblast ter je primerjal tedanjo dobo Nemčije z dobo selanje vojne.

60 letnico rojstva je obhajal 17. t. m. v Celju profesor Anton Klinger, ki je bil od 1906 do 1910 profesor na akademiji za uporabljajoče umetnosti na Dunaju. V svetovni vojni je bil vojni slikar pri vrhovnem poveljstvu avstrijske armade. Po letu 1918. je bil nekaj časa učitelj risanja na češkoslovaškem, kjer se je izkazal kot odličen borec za nemško ljudstvo. Zaradi tega je prišel v disciplinarno preiskavo in je moral zapustiti svoje službeno mesto. Od 1941. dalje poučuje risanje na celjski gimnaziji.

Pravočasno vkletenje krompirjevega pridelka priporočajo letos oblasti. Kjer je le mogoče, naj si potrošniki v Nemčiji nabavijo krompir neposredno pri pridelovalcu, tako da ne bodo prevozi in prenosi obremenjevali javnih sredstev. Zaloga krompirja mora biti dovolj velika, da bo trajala do julija 1945.

Iz Trsta

Iz Sežane nam pišejo: Dne 6. t. m. smo pokopali ob obilni udeležbi gospo Josipino Strniša, posestnico iz Trbovelj, ki je zlasti zadnja leta živela pri svoji hčeri, obče poznani gospe Senčarjevi. Letos v marcu smo ji še čestitali k 80 letnici, vedeli pa smo že, da je njena bolezen smrtna. Dasi ji je bilo zaradi skrbne nege in njene odporne narave življenje podaljšano še za nekaj mesecev, je končno dne 4. t. m. odšla za svojim pred 35 leti umrlim možem Antonom. Blaga pokojnica je vsa živela za svoje ljubljene vnuke in pravnuke, vendar pa zaradi prometnih težkoč ni več videla vseh, kakor si je to pred smrtjo tako želela. Naj bo dragi gospe »nonki« kraška zemlja lahka!

Omejitev v tramvajskem prometu. Mestna družba ACEGAT sporoča, da bodo obratovali tramvaji zaradi skrčene uporabne možnosti električnega toka na progah 1, 2, 3, 5, 6, 11 in B. od 6 do 8.30, od 12 do 15 in od 18. do 20.

Pasja steklina se je pojavila v zadnjem času. Množijo se primeri stekline. Občinstvo se ponovno opozarja na županov razglas z dne 14. avgusta, ki določa, da se smejo voditi psi po ulicah in javnih prostorih le z nagobčnikom in na vrvici.

Darujte za Društvo slepih!

Razprava proti dr. Hafnerju končana

V četrtek ob 11. bo v porotni dvorani razglašena sodba

Ljubljana, 19. septembra.

Včeraj se je ves dan nadaljevala v porotni dvorani kazenska razprava proti zdravniku dr. Janku Hafnerju zaradi poskusa zastrupitve svojega brata Milana Hafnerja. Uvodno je predsednik prebral sporočilo graškega sodišča, ki ni moglo zaslišati nanovo predlagane priče Kristine Čehove, ker se je med tem odselila neznano kam. Ta priča je bila namreč nekaj dni zaprta v šempetrskih zaporih skupno s pokojno prof. Nušo Tavzesovo. Ob neki priložnosti ji je slednja baje zaupala, kakor je izpovedal dr. Milko Gornik, da dr. Hafner ni kriv in ji je žal, da mu je napravila tak socialni škandal.

Sodniki so nato zaslišali še tri priče. Mačeha Kristine Čehove je potrdila, da je njena pastorka, ko je doma čitala prvo sodbo proti dr. Hafnerju, povedala, kaj ji je zaupala Tavzesova. Trgovka F. K., ki je bila prav tako nekaj časa politično zaprta skupno s Tavzesovo, ni videla, da bi Tavzesovo in Čehovo vezala večja zaupljivost. Mati pokojne Tavzesove je končno izpovedala, da ji hči ni povedala, da bi se v zaporu spoznala s kakšno sojetnico, ki bi ji bilo ime Kristina Čeh. Pač pa ji je mnogo pripovedovala o drugih.

Ob 11. je dobil besedo državni tožilec Branko Goslar, da oblikuje po izsledkih preiskave in razprave končni predlog za kaznovanje. Državni tožilec je zelo obširno razčlenil vse gradivo in je nadaljeval svoj govor tudi po opoldanskem odmoru, ko se je razprava nadaljevala ob 15. Zaključil je s predlogom, naj sodniki spoznajo obtoženca za krivega v smislu obtožbe in ga kaznujejo po §§ 34— III in 167 kaz. zakona na 6 let robije. Če bi pa sodišče ne sprejelo tega predloga, je v podrejeni vrsti predlagal kaznovanje po § 135 kaz. zakona, ker je obtoženec vedel, da pripravlja pokojna Tavzesova kaznivo dejanje, pa ga ni prijavil, marveč je dopustil, da se izvrši.

Državnemu tožilcu se je pridružil zastopnik zasebnega udeleženca dr. Tavcar, ki se je v svojem govoru bavil zlasti s Hafnerjevimi spori s svojo družino in s svojima bivšima ženama. Zaključno je predlagal kaznovanje in prosil, da sodišče prizna Milanu Hafnerju zahtevano odškodnino.

Skoraj dve uri je trajal obrambni govor odvetnika dr. Aleša Peršina, ki je zastopal mnenje, da ne gre za zastrupljenje. Zaključno je predlagal popolno oprostitev obtoženca.

Predsednik senata dr. Felaher je nato zaključil razpravo z naznanilom, da bo sodba razglašena v četrtek ob 11. v porotni dvorani. Razpravi je že včeraj prisostvovalo mnogo poslušalcev, v četrtek pa bo verjetno velika dvorana polna. Zanimanje za izid razprave se kljub ponavljanju ni poleglo ne med občinstvom, ne v strokovnih krogih.

Iz Gorice

Iz duhovniške službe. Za upravitelja štandrežke župnije, ki je bila razpisana zaradi odpovedi prof. dr. Čuka, je bil imenovan Artur Zaletel, dolgoletni upravitelj na Vojščici in Kostanjevici na Krasu. Župnijo Vojščico bo upravljal Efrem Mozetič, župnik v Temnici, župnijo Kostanjevico pa Vinko Černigoj iz Opatjega Sela.

Na goriškem živilskem trgu je zopet živahneje. Na trg pripeljejo tudi jabolka, smokve, včasih tudi radič. Gospodinje čakajo v dolgih vrstah. Precej je lubenic. Če imaš srečo, dobiš tudi nekaj salate. V trgovinah s sadjem lahko kupiš slive, grozdje in tudi smokve.

Gorelo je v stanovanju Antona Grudine v Tvorniški ulici 38. Goriški gasilci so preprečili, da bi se ogenj razširil na sosedna stanovanja. Škoda na srečo ni velika in znaša nad 3.000 lir.

Duhovniku so ukradli kolo. 24letni duhovnik Angel Peršič, ki stanuje v ulici Sv. Hilarija 7, se je peljal po opravkih v Gradišče ob Soči. Pustil je svoje kolo v neki veži. Ko se je vrnil, ni bilo več kolesa.

Iz Hrvatske

Obsodba dveh bivših ministrov. Zagrebški listi poročajo, da sta se morala pred velikim sodiščem Pogiavnikove telesne straže 5. t. m. zagovarjati general Ante Vokić in dr. Mladen Lorković. Oba sta bila do nedavne rekonstrukcije hrvatske vlade njena člana, Vokić kot minister domobranstva, dr. Lorković pa kot notranji minister. Obtožena sta bila, da sta vodila tajno politično akcijo, ki je bila v nasprotju z njunim službenim delokrogom in v nasprotju z dolžnostmi, ki sta jih imela kot zaprisežena člana ustaškega pokreta. Sodišče je oba spoznalo za kriva, jima odvzelo častniški čin ter ju obsodilo na internacijo. Izključena sta bila iz Poglavnikove telesne garde. Sodba je bila takoj izvršena in sta bila oba obsojenca odvedena v internacijo.

Nov veliki župan. Z odlokom Poglavnika je bil imenovan za velikega župana župe Gora-Prigorje ustaški polkovnik Vjekoslav Servatzi.

Spremembe v hrvatski akademiji likovnih umetnosti. Za rektorja akademije likovnih umetnosti je bil imenovan prof. Fran Kršinić, za prorektorja pa prof. Ljuba Babić. Imenovanje je bilo izvršeno na osnovi nove zakonske uredbe o akademiji likovnih umetnosti, ker je dosedanjemu rektorju kiparju Ivanu Meštroviću in prorektorju Jozi Kljakoviću iztekla dveletna službena doba in sta razen tega oba na dopustu.

Hrvati v Rimu. Dr. Juraj Madjerec, rektor Zavoda sv. Jeronima v Rimu, je sporočil zagrebškemu nadškofu dr. Stepincu, da so vsi pripadniki hrvatske kolonije v Vatikanu srečno prebili dosedanji vojni vihar ter ostali živi.

Beležnica

KOLEDAR

Sreda, 20. septembra: Evstahij.

DANAŠNJE PREDSTAVE

Kino Matica: Proces Casilla.
Kino Sloga: Slučaj Deruga
Kino Union: V senci gora.
Kino Moste: Nesmrtni valček.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Dr. Kmet, Ciril Metodova ul. 43; Trnkoczy ded., Mestni trg 4; Ustar, Šelenburgova ulica 7.

ZATEMNITEV

je strogo obvezna od 20. do 6. ure.

DRŽAVNO GLEDALIŠČE

DRAMA

Sobota, 23. septembra, ob 18: **Kozarec vode.** Izven.
Nedelja, 24. septembra, ob 17: **Matura.** Izven.

Vpisovanje abonentov za sezono 1944-45 je v veži dramskega gledališča vsak dan od 10. do 12. in od 15. do 17. ure. Abonentom lanske sezone so njihovi sedeži rezervirani do petka, 22. t. m. do 17. ure. Od ponedeljka 25. do vštevši petka 29. t. m. pa se bo vršilo vpisovanje novih abonentov. Razpisanih je 6 abonmajev, stalni red Sreda, red Četrtek in red Sobota ter gibljivi red A, red B in red C. Abonma red Prvi letos odpade in so lanskim abonentom tega reda rezervirani njihovi lanski sedeži od petka 22. t. m. v abonmaju reda C, ki je letos na novo otvorjen.

Oddajniška skupina Jadransko Primorje
RADIO LJUBLJANA

SREDA, 20. SEPTEMBRA

7.00—7.10: Poročila v nemščini. 7.10 do 9.00: Jutranji pozdrav. Vmes od 7.30—7.40: Poročila v slovenščini. 9.00—9.10: Poročila v nemščini. 12.00—12.30: Prenos osrednjega nemškega sporeda: Glasba za premor. 12.30 do 12.50: Poročila v nemščini in slovenščini, napoved sporeda. 12.50—14.00: Prenos osrednjega nemškega sporeda: Koncert spodnjesaškega orkestra. 14.00—14.15: Poročila v nemščini. 14.15—15.00: Prenos osrednjega nemškega sporeda: Vsakemu nekaj. 17.00—17.15: Poročila v nemščini in slovenščini. 17.15—17.45: Otroška ura — vodi Slavica Vencajz. 17.45—18.30: Muhavosti. 18.30—19.00: Drobni napevi. 19.00 do 19.30: »Slovenski napevi« — tercet sester Dobrškovih. 19.30—19.45: Poročila v slovenščini. 19.45—20.00: Razgledi. 20.00 do 20.15: Poročila v nemščini. 20.15—21.15: Goethejeva lirika v pesmi in besedi — govori Trude Kellner, poje Dušan Pertot (M. Lipovšek — (klavir), Elza Karlovac (alt) in Elfrida Josma. 21.15 do 22.00: Prenos osrednjega nemškega sporeda: Pisana ura. 22.00 do 22.15: Poročila v nemščini, napoved sporeda. 22.15—23.00: Prenos osrednjega nemškega sporeda: Prijetni spomini. 23.00—24.00: Prenos osrednjega nemškega sporeda.

Prva pomoč pri opeklinah s fosforjem

Zaradi aktualnosti vprašanja, kakšna naj bo prva pomoč pri opeklinah s fosforjem, ki je — kakor znano — v zažigalnih bombah, kakršne mečejo sovražna letala, priobčujemo ta kratki pouk, ki nam ga je poslala zdravstvena protiletalska zaščita.

Beli ali rumeni fosfor se na zraku vžge sam. V vodi ne gori. Če pa pride fosfor v telo, nastopi zastrupljenje. Namen prve pomoči je, da čimprej odstranimo s kože in obleke ves fosfor, sicer nastanejo zelo boleče opekline, kolikor jih na koži že ni.

Navodila.

1. Čim hitrejša odstranitev fosforja z obleke, po možnosti z vodo, najbolje v kopeli.

2. Če vode ni pri roki, je delce fosforja treba pokriti s peskom ali pepelom. Vsi delci fosforja naj se odstranijo s kože in obleke z mokro deščico, nožem ali podobnim, ker bi se sicer vžgali in napravili opekline. Pri transportu s fosforjem poškodovanih je treba imeti vedno pri sebi vodo, da se pogasi pozneje nastali fosforni ogenj.

Zdravljenje opeklin.

Vedno moramo poklicati zdravnika. Majhne opekline naj se z vodo izpirajo, pri večjih je potrebna kopel. Vodi moramo dodati 3 do 5 odstotkov sode ali natr. bikarbonata, torej eno žlico na en liter vode. Tudi sama soda ali bikarbonat se lahko potrese na opečeno mesto. Do prihoda zdravnika moramo nato opeklino pokriti z mokro krpo, namočeno v isti tekočini ali vsaj v sodi. Zdravnik bo odstranil nastale mehurje in zdravil tako kot se navadno zdravijo opekline.

Kadar delec fosforja pade v oko, moramo oko splakovati z vodo, borovo vodo ali s sodavico, edino zdravnik pa sme odstraniti fosforni delec iz očesa.

Iz navedenega sledi, da sta pri poškodbah s fosforjem potrebna voda in soda. Pri gorenju fosforja nastale fosforjeve megle sicer nekoliko dražijo dihalne organe, v obče pa niso škodljive. V prostorih, kjer je fosforjeva megla, zadostuje, da imamo pred usti mokro krpo.

Kulturna

Leposlovje v »Zborniku Zimske pomoči«

»Zbornik Zimske pomoči 1944« je ena najobsežnejših slovenskih knjižnih izdaj vojnega časa. Teh 620 strani, kar jih šteje zajetna knjiga, že samo po sebi karakterizira njegov pomen. Toda to je le vnanja označitev. Zunanji »težiš« ustreza še večja, bistveno pomembna tehtnost njegove vsebine. »Številna udeležba slovenskih književnikov in znanstvenikov pri tej reprezentativni knjigi »Zimske pomoči«, izjavlja uredništvo v uvodni besedi, je prepričevalen dokaz, da skuša vodilna plast našega izobraženstva ohraniti svojo kulturno zmogljivost v vseh okoliščinah, ki jih zgodovina odmerja našemu narodu. Kakršne koli so že vnanje razmere, zaveden kulturni delavec ostaja, kolikor je v njegovih močeh, na svojem mestu in skuša v danih mejah nadaljevati svoje delo, ohraniti kontinuiteto s preteklostjo, pomnoževati narodu tudi v njegovih težkih dneh duhovne vrednote.« Te programatsko načelne besede označujejo smisel zbornika: pokazati nezlomljeno in nezlomljivo vero v smisel naše kulturnosti in v nje varovanje ter nadaljevati duhovno ustvarjanje tudi takrat, ko okrog nas in tudi čez naša tla razsaja vihar zgodovinskih procesov.

Zbornik bi imel po prvotnem osnutku obsegati še izbor novih glasbenih stvaritev in pokazati na prilogah primere medvojnega ustvarjanja upodabljajočih umetnikov. Pokazalo se je, da bi zaradi tega dobile knjige že kar neprilično velik obseg, na več knjig Zbornika pa ni bilo mogoče misliti. Tako se je moralo uredništvo omejiti na poezijo, pripovedno prozo, dramatiko, esej, publicistiko in znanost, a tudi tu ni bilo mogoče priobčiti sestavkov, ki po času svojega nastanka ali po kvaliteti niso ustrezali značaju in pomenu te vendar reprezentativne knjige. V uredniški odbor, ki je deloval pod predsedstvom g. Narta Velikonje, je Zimska pomoč povabila oba kulturna urednika naših dnevnikov dr. T. Debeljaka in B. Borka in mladega pisatelja Zorka Simčiča. Za jezikovno pravilnost in pravopisno izenačenje prispevkov je skrbel prof. F. Jesenovec, samo v enem primeru (Fr. Marolt, živi spomeniki naših prabitnih rejev) je pisec odločno vztrajal pri svojem individualnem pravopisu, ki nasprotuje splošno priznanim normam. Ureditev Zbornika karakterizira še to, da je vsak sestavek opremljen z avtorjevo sliko in faksimilom lastnoročnega podpisa, ob koncu pa je dostavljeno imensko kazalo vseh sodelavcev z najvažnejšimi življenjepisnimi podatki.

Spričo tako obilne vsebine niti ni mogoče strniti v obseg enega samega podlistka pregleda v Zborniku objavljenih prispevkov. Oglejmo si za danes samo sestavke, ki predstavljajo poezijo, pripovedno prozo in dramatiko. Uredništvo jih je združilo v prvi del, ki šteje 54 sodelavcev s 80 samostojno naslovljenimi doneski. Med njimi je 46 prispevkov v vezani besedi, trije so dramatski, vsi ostali pa pripovedni. Prispevki posameznih sodelavcev so razvrščeni v generacijski vrsti, vendar tako, da se vrstita pesnik in pripovednik.

Častno kolo vodi pesnik Oton Župančič, ki je zastopan s tremi primeri svoje med sedanjo vojno nastale lirike. Pesmi imajo skupni naslov »Na meji življenja in smrti«, kar dobro označuje motivno sorodnost tega liričnega Triptihona, ki izzveni v značilno izpoved:

Pel sem in sanjal zgornejšo vam bodočnost,
vas klical skupaj od severa in od juga:
zdaj vame zijá razdor, laž laje in krvoločnost:
in v meni je velika, silna tuga,
in v meni je velika, mirna odločnost,
in trdna vera v naroda poslanstvo.
V meni je soj, obrnjen v onostranstvo:
življenje v svetu tem mi je pregnanstvo:
kaži v brezglasje pot, smrt, blaga druga.

Pisatelj F. S. Finžgar je prispeval vizionarno, od groze naših dni navdihnjeno prozo »Kolednikove prikazni«, iz ciklusa A. Gradnikovih »Pesmi o Maji« so posneti trije baladno krepki primeri (Maja in mrtvi brat, Maja in azil, Maja in mesto): tudi v teh treh pesmih pošastno odseva naš čas. Fran Govekar je zastopan z zaključnim poglavjem še neobjavljenega romana »Padar Žajbelj«. Roman se dogaja sredi preteklega stoletja na Igu pri Ljubljani in kaže, da njegov častitljivi avtor tudi v teh časih pridno suče pero. Cvetko Golar je udeležen kot pesnik in kot dramatik. Poleg pesmi na motiv umetnika in njegovega življenjskega poslanstva je tu natisnjen odlomek iz Golarjeve nove ljudske igre »Očetova oporoka«; kaže borbo sinov za dedščino pred umirajočim očetom, ki narekuje oporoko. Ivan Pregelj je mogel zaradi stalne bolehavosti prispevati samo narekovane zapiske z naslovom »Iz spominov«. Da pri nas zopet obuja v zadnjih desetletjih dokaj zanemarjena epična poezija, kažejo trije sočni primeri take pesniške ustvarjalnosti dr. Jože Lovrenčiča: »Balada o knjigoljubcih«, »Legenda o sv. Kilijanu« in »Legenda o menihu pisarju in vrednosti črk«. Ivan Zorec je s svojo novelo »Zadnja sodba« segel v dolenjski kmečki svet, ki mu je tako blizu in iz katerega najde vedno kako novo v klenem slogu in jeziku spisano zgodbo. Anton Debeljak opeva v »Trolistniku« sonetov v zvezi z našo zgodovino Vero, Upanje in Ljubezen. Vladimirja Levstika novela »Pot v Koseze«, opisujoča strašen zimski metež in pot matere in sina, ki se skušata ponoči pretolči domov, sodi med najboljše prispevke v Zborniku. Lirik Griša Koritnik je odstopil za to priliko pesem »Jezusovi biči«, novelist Stanko Majcen pa je dal na razpolago svojo markantno novelo »Baba Hana«, ki je med tem natisnjena ondi v njegovi novelistični zbirki. Janku Samcu je naša žalostna sedanjost navdihnila dva soneta »Očiščenje« in »Božja svatba«, pripovednik Janez Jalen pa je zajel snov svoje proze »Nagajivi čatež« iz tistega planinskega sveta, ki ima v njem svojega priznanega epika. Pesmi Ludvika Zorzuta (Kaninska legenda, Davna slutnja šla je v nas, Ptičke briepharica) so posebej zanimive zaradi svoje lokalne note; zadnja med njimi je spisana v briškem narečju in sodi med redke primere slovenske umetne narečne poezije). V svet svojih Notranjcev je segel avtor »Petrinke« Ivan Matičič s kmečko novelo »Pod oknom«. Po pesmi Ivana Albrehta »Sama« se vrsti prozna »Elegija« Marije Kmetove, nakar nam pesnik Pavel Karlin, ki se oglaša le poredkoma, pokaže v dveh liričnih prispevkih svojo razpoloženjsko in čustveno lepo ubrano liriko. Posebno pozornost utegne vzbuditi odlomek iz še neobjavljenega romana pisateljice zgodovinskih povesti Ilke Vaštetove »Krvavi časi«. Poglavje z naslovom »Leta 1809.« se dogaja v Novem mestu in dopušča bralčevi domišljiji značilne nalike med napoleonskimi časi in sedanjostjo. Radivoj Rehar je avtor daljše pesniške meditacije o življenju »Beseda iz groba«, Tone Gaspari se oglaša s prozo »Liščeк«, Gustav Strniša pa s pesmijo »Sončni zahod«. Jana Plestenjaka proza »Sonce za obzidjem« obuja ozračje in okolje taborišča v Padovi. Stano Kosovel se po daljšem molku oglaša z dvema pesmima: »Oblaki« in »Bolnišnica«. Prozi J. Likoviča »Meduljka«, ki obravnava avtorju tako priljubljene legendarne motive, se pridružuje lirični »Večerni psalm« dr. Antona Vodnika. Dr. Vladimir Bartol je iz še neobjavljenega romana »Čudež na vasi« priobčil poglavje z naslovom »Fanikina mladost«. Dve lirični pesmi predstavljata Antona Seliškarja.

Proza Mirka Javornika »Zemlja ob jezeru«, prepletena s krajevnimi opisi in mladostnimi spomini, pripoveduje o tisti Cerknici, ki je ni več. Vinko Žitnik je prispeval dve pesmi, avtor pohorskih pravljic in legend, Jože Tomažič pa je zastopan s povestjo »Logarjev gajič«. Davorin Ravljen obnavlja v svojem sonetu motiv romarja, ki najde svoj dom, Gelči Jontesova je zastopana z odlomkom »Na mestnem smetišču«, Mirko Kunčič pa z liričnim ciklusom »Dežela pravljic«. Ivan Mrak je iz svoje tragedije »Rdeči Logan« prispeval končne prizore, ki vzbujajo zanimanje za celotno delo, Leopold Stanek se oglaša z dvema pesmima, France Kunstelj z odlomkom povesti »Košakova Štefa«, Jože Kastelic s tremi primeri svoje lirske stvarjalnosti, Jože Dular pa z novelo »Sponsa restituta«. Iz zbirke »Srečavanja s smrtjo« sta vzeti dve najznačilnejši pesmi Severina Šalija »Balada« in »Pro defunctis«; tema dvema je pesnik še pridružil »Pomlad 1944«. Helena Jaklič je avtorica povesti »Božo«, ki se bavi z ljubezensko dramo mnogih mladenk v vojnem času, Vinko Beličič ima v Zborniku dva belokranjska pesniška motiva, dr. Stanko Kociper pa odlomek iz daljše proze, ki nas zopet vodi v avtorjev domači svet: v sončne Slovenske gorice. Zanimiv je odlomek iz opernega besedila na motiv Lepe Vide, ki ga je pesniško prav srečno obdelal Janko Moder. Proza dr. Joža Krivca »Pij, fant, grenko pijačo!« nas vodi v Haloze, ki imajo v pisatelju zbirke »Dom med goricami« svojega literarnega izpovedovalca. Dušan Ludvik je prispeval tri pesmi, Stanko Janežič črtico iz Slovenskih goric »Naši klopotci«, Janez Kolenc pesem »Pismo domov«, Mitja Šarabon pa troje primerov svoje lirike. Tragično smrt pesnika Franceta Balantiča slika proza Nikolaja Jeločnika »Ognjena smrt«, Stane Bračko se oglaša s tremi pesmimi, Zorko Simčič pa s prozo »Človek, ki je ubijal . . .«

To je kronističen pregled vsebine prvega dela Zbornika. Ne da bi se spuščali v podrobno presojanje, lahko ugotovimo, da je ta del Zbornika na dostojni, za slovensko produkcijo v šestem letu nove velike vojne dovolj reprezentativni višini tudi tam, kjer gre za documenta vitae iz sedanjih dni. Ta prerez skozi naše slovstveno sodobnost kaže, da je naša literatura živa in da ni zgubila vezi z najlepšo tradicijo preteklosti.

Konec članka A. D. o dr. Rudolfa Marna knjigi »Lovski doživljaji in spomini« bomo iz tehničnih razlogov priobčili v jutrišnjem kulturnem pregledu.

Borbe za predmostje

Ko je mladi poročnik tekel preko mosta, so preko njega sikali izstrelki težke strojnice. Prihulil se je hropeč in poteč se ter dirjal, kar je le mogel dalje. Od mostne ograje in od tramovja so frčale iveri. Daleč naokoli ni bilo videti človeka, samo hrup borbe je dokazoval, da je tod boj na življenje in smrt za most preko reke. Poročnik se je vrgel v obcestni jarek, da se obvaruje sikajoče granate in čakal njene eksplozije. V teh treh sekundah si je pomaknil šlem na zatilnik ter si obrisal z rokavom potno čelo. Kakih 50 m poleg njega je brizgnilo blato v zrak. Slišal je eksplozijo in sikanje drobcev. Nato je dvignil glavo in se ozrl okoli sebe. Zelo neprijeten teren. Na nobeno stran ni poštenega razgleda. Najprej je nasip ob Visli, potem je železniški nasip, vmes je nekaj kmečkih koč, ki kažejo izmed dreves in izza seči le svoja slamnata slemena. Ob potu so goste vrbe. Ozemlje je popolnoma nepregledno. V tem neprestano pokajo eksplozije, kajti boljševiki imajo v tem odseku očitno v obratu cel kup minometov.

Poročnik je končno zagledal prvega nemškega vojaka. Bil je starejši podoficir, ki ždi v rupi poleg svoje strojnice. »Tik spredaj so«, pravi podoficir in z gibom glave pokaže na polje. »Tako blizu?« vpraša poročnik. Podoficir ne odgovarja več, marveč pošilja snope izstrelkov proti nasprotniku. Poročnik vidi, kako kakih 300 m spredaj brizga v zrak presušena prst. Z največjim naporom se mu zdi, da se tamle nekaj giblje. »Tega sem zadel,« pravi podoficir mirno, »toda po vsem polju jih kar mrgoli, nocoj zna biti tu še prav veselo. »Ponoči bom spravil sem svoje topove,« pravi poročnik. Podoficir ga gleda, premeri z očmi njegovo uniformo in vpraša: »Protitankovske topove?« »Da. Zdaj iščem najpripravnejše postojanke za nje. Podnevi itak ne more živa duša preko mostu. Ali se tu lahko gre še dalje?« vpraša poročnik in kaže proti neki kmetiji. Podoficir potrdi: »Da, tam je še neka naša skupina«. Zdaj se poročnik dvigne in odhaja. »Dobro se držite, nocoj se bomo še videli«. Moža se za slovo nasmehneta, vedoč, da sta tovariša v najožjem pomenu besede, na tem koščku zemlje ob Visli, ki ga je treba zaradi mostu držati za vsako ceno.

Ko so ponoči prihajali prvi tankovski topovi v postojanke, se je začel pekel. S sovjetske strani so zasipali malo predmostje z železom iz minometov in topništvo, ki je še podnevi točno ugotovilo svoj cilj, je udarjalo po mostu. Poročnik je tekel s svojimi podpoveljniki po železniškem nasipu in dajal navodila. Peščica grenadirjev je bila na preži in streljala, kjer se je pokazala vsaj kaka senca. Toda sovražnika ni bilo. Tudi on je najbrže hotel predvsem dognati, kaj novega ima nasprotnik. Svetilne rakete so planile pod zvezdnato nebo, sovjetske so rumenkaste, nemške pa bele. Na obzorju pobliskava ogenj iz topovskih žrel. Desetnik pri topu Cezar je težko poškodovan, tovariši ga s čolnom spravijo na drugi breg reke. Čisto tiho leži na dnu čolna, roke krčevito pritisnjene na prsi, kjer je srajca vsa v krvi. To noč je bila to na vso srečo edina žrtev.

Proti poldnevu je poročnik pri težkem topu, ki stoji najdlje na desno. Vso noč ni spal, je zamazan in raztrgan od stalnega plazenja od topa do topa. Nekateri vojaki imajo izredno dobro spoznanje za položaj. Med te spada tudi ta mladi častnik. Zaradi tega je tudi prvi zagledal jekleno pošast, ki se je bližala z druge strani. To ni nikakršno čudo, kajti drugi vojaki imajo dovolj posla s streljanjem in s skrivanjem, kajti nad njimi grmi neprestan ogenj, da podrhteva zemlja.

Poročnik strmi skozi daljnogled. Vidi, kako se maje gorostas skozi grmovje, vendar še ni mogoče točno ugotoviti obrisa. Rožljanje tankovih verig je jačje od bojnega hrupa. Vsi možje gledajo na poročnika, ki mirno pušča, da se sovražnik približuje. Še kakih 300 m in jeklena pošast se pokaže iz grmovja v svoji polni velikosti. Na oklopniku sedi pehota, s karabinkami, pripravljenimi za strel. Poročnik ukaže ogenj. Dvigne se prah, na sovjetski strani pa se razločno čuje zadetek. Sovražna pehota popada z oklopnika, ki obstoji in vrti svoj stolp. Toda v tem ga že zadene drugi strel. Pri tretjem zadetku šine plamen iz njega, jekleni gorostas gori. Ranjenci kriče, strojnice regljajo, na nemški strani se zgrudi desetnik, ravno ko prinaša granato. Njegovo življenje je končano. Tovariši mu izvijejo granato iz objema ter ga polože ob nasip. Eden izmed tovarišev pokrije mrliča z vrbovimi vejami pred sončno pripeko in pred prahom.

Tudi pri drugem topu se moštvu posreči dober strel. Tja je bila udarila sovjetska granata in kakor po čudežu se ni nikomur zgodilo nič hudega. Ležali so namreč vsi v kritju, ker jih je ravno obdelovala sovražna strojnica. Top je nekoliko zdelan, vendar pa še vedno sposoben za streljanje. Treba bi bilo na vsak način odkriti strojnico, ki jih obstreljuje. Naposled jo le zapazijo. Na železniškem nasipu ležijo trije ali štirje in pošiljajo iz strojnice svoja smrtonosna zrna. Strel iz topa udari naravnost med nje. Boljševiki zlete v visokem loku na desno, strojnica pa se zvali na levo z nasipa. Popoldne prinese najtežje ure, za hrabro posadko, ki se z vsemi sredstvi besno brani. Toda zdi se, kakor da sovražnik raste iz tal, vedno novi nasprotniki stopajo preko trupel svojih padlih tovarišev ter se približujejo topniški postojanki. Kraj je že ves razrit od min, tako da ne nudi nikakršnega kritja več, ako stoje možje pri topovih. Kakih 500 m je še gladko predmostje in ta košček zemlje je kakor goreče žrelo. V tem hrupu je mladi poročnik ledeno miren. Sklenil je, ako bo potreba, da se žrtvuje in da se ne umakne niti za korak. Pot do mostu drži samo preko trupel njegove posadke. Most leži prazen in mrtev v popoldanski sončni pripeki. Na srečo prihaja ojačenje. V čolnih so se pripeljali grenadirji preko Visle. Nadomestili so v opasni postojanki svoje tovariše ter jim bili kot rešitelji iz največje stiske.

Vojni poročevalec K. H. Willerich

SPORT

Kje so meje svetovnih rekordov?

Ko je najslavnejši sportnik sveta, finski čudežni tekač in tolikokratni svetovni rekorder Paavo Nurmi po požetih lavorikah večkrat dajal izraza prepričanju, da bodo nekoč obledeli in ostali nekje v pozabi njegovi najboljši uspehi, so bili celo strokovnjaki precej začudeni zaradi teh trditev, prav posebno še v zvezi s tem, ker je Nurmi po svojih izkustvih kratko in malo izračunal v naprej, kakšni bodo v dogledni bodočnosti novi svetovni rekordi v tekih na razne daljave, ki jih je do tedaj — in še precej dolgo pozneje — branil on sam. V splošnem so smatrali znamke, ki jih je v raznih tekih napovedoval za doseglive, za čisto fantastične in malo jih je bilo, ki bi bili te prognoze jemali resno in premišljeno kakor jih je izdajal Nurmi. Čeprav so vojna in njene težave globoko posegle v sportna dogajanja v vseh panogah, predvsem pa skoraj docela omrtvičila mednarodna srečanja, kjer so se na tekmah zbirali najboljši predstavniki in je bilo za dosego vrhunskih uspehov največ možnosti in pogojev, je bilo vendarle prav teh v vojnih letih izmed 10 svetovnih rekordov v tekih od 100 do 10.000 m izboljšanih — reci in piši — šest najboljših znamk na svetu. Med temi novimi izidi svetovne vrednosti so trije taki, ki so že boljši kakor jih je pred leti prerokoval Nurmi in so se takrat prevdarnim ljudem iz sporta zdeli bolj ali manj sanjavi. V tem pogledu je zanimiva naslednja primerjava med Nurmijevimi računi in sedaj veljavnimi svetovnimi rekordi:

Metrov	Nurmijeva prognoza	Svetovni rekord
100	10.1	10.2 (Owens)
200	19 8	20.3 (Owens)
400	45.4	46.0 (Harbig)
800	1:44.8	1:46.6 (Harbig)
1000	2:19.6	2:21.5 (Harbig)
1500	3:43.5	3:43 (Haegg)
2000	5:12.5	5:11.8 (Haegg)
3000	8:07.5	8:01.2 (Haegg)
5000	13:57.5	13:58.2 (Haegg)
10.000	29:35	29:35.4 (Heino)

Tabela je vredna vpogleda z več strani! Prvič: Amerika je v njej zastopana samo dvakrat na obeh najkrajših progah, s svojim črnim olimpionikom Owensom, medtem ko v vseh ostalih disciplinah gospodari Evropa. Drugič: Izmed preostalih 8 svetovnih rekordov sta samo dva rekorda Nemca Harbiga (na 400 in 800 m) še iz predvojne dobe (l. 1939), vseh ostalih šest pa je prišlo v to razpredelnico že po l. 1939, med njimi kot zadnji fenomenalni uspeh Finca Heina, ki je potisnil svetovno znamko na 10 km skoraj do meje, o kakršni je nekoč govoril Nurmi. Evropska lahka atletika je torej kljub vojni spet pokazala svoje neizčrpne življenjske sile. Škoda, da je med svojimi najboljšimi zastopniki na tekališčih izgubila Rudolfa Harbiga, ki je padel na vzhodni fronti in bi bil po svoji vztrajnosti gotovo še posegel med prizadevanja za izboljšanje zvenečih uspehov na srednjih progah. Tretjič: V gornjem pregledu so najmočneje zastopani Švedi po svojem Gundarju Haeggu, ki ga tako že imenujejo »švedskega Nurmija«; brez dvoma za njegov vzpon ni bilo brez pomena, da njegova domovina ni bila neposredno zapletena v vojno in je lahko večjo pozornost posvečala sportu, prav tako kakor njegovi izvajalci.

Meje človeških sposobnosti so neznane — tudi v sportu. Z izboljšanjem metod za vežbanje so se že dvignili uspehi tako visoko, kakor niso računali niti največji optimisti. Zato ni prav nobenega dvoma, da tudi dandanes veljavni rekordi ne bodo obveljali; tembolj moramo računati s pravim prevratom na tem področju, ko se bodo množice mladine spet vrnile iz vojne in se z dvojnim navdušenjem oklenile sporta in telesne vzgoje — za čast in slavo svojih narodov v plemenitem in viteškem tekmovanju brez orožja.

Drobiž po svetu

Nogometni dogodki po Nemčiji

V nedeljskih nogometnih tekmah so bili doseženi naslednji izidi:

I Fc Nürnberg se je sestal z Nürnbergom v tekmi za nagrado okrožnega sportnega vodje. Tekma se je končala neodločeno 2:2. V Berlinu so imeli na sporedu finalni tekmi poletnih iger berlinskih nogometnih klubov. V borbi za tretje in četrto mesto je zmagala enajstorica Tennis Borussije nad Berliner SV 92 s 3:0. V ključni igri pa je premagalo moštvo berlinskih letalcev LSV Berlin SG Oranienburg s 5:1. V hamburškem okrožju je bilo v nedeljo na sporedu 5 nogometnih prvenstvenih tekem. LSV Hamburg je imel sprva precej posla, da je strl moštvo Eimsbütler TBD. Slednjič pa je prevladal na igrišču ter zmagal povsem zasluženo s 6:2.

Iz lahkoatletskega tabora:

Na prireditvi Hamburger SV sta se v teku na 800 m pomerila med seboj najboljša nemška srednjeprogaša Edel in Lüders. Zmagal je Edel v 1:55,3 ter s tem postavil letošnji najboljši nemški rezultat. Lüders je zaostal za 8 m ter zasedel drugo mesto s časom 1:57,6. Tretji je bil Körting v 2:02,5. Edel je bil prav dober tudi v teku na 400 m, kjer se je boril s Körtingom. Oba sta dosegla enak čas 50,6, vendar je zmagal Körting za prsa. Na 100 m je bil prvi Schochow v 11 sekundah. Karl Hein je zmagal v metu kladiva z metom do 55,06 m ter potrdil svojo odlično formo, saj je že pred dobrim tednom zalučal orodje 55,56 m ter takrat postavil letošnji najboljši rezultat v Evropi.

V tekmovanju za nemško prvenstvo po moških se je ponovno izkazal Karl H in, član moštva St. Georg iz Hamburga, s tremi zmagami. V metu kladiva je dosegel 54.54 m, v metu krogle 13,31 in v metu diska 38,43 m. Monakovčani so se sestali na večerni prireditvi Post SG. V petoboju je zmagal Ludwig Koppenwallner s 3346 točkami, ki je zasedel najboljši mesti v skoku v višino z 181 cm in v metu krogle z 12.30 m.

*

Š. D. Iztok! Danes in v petek strogo obvezen trening za mladinsko moštvo. — Načelnik.

Srečen maček

Moj maček se imenuje Bi.

Prav za prav je tako rekoč šele nastavek mačka, neznaten, črn čopek, ki skače na štirih nogah skozi sobe, tako da ne veš zagotovo, da li morda vendarle ne leti s pomočjo svojega navpično postavljenega ali pa srpasto zakrivljenega repka. Ves gobček mu sestoji samo iz dveh rtastih ušes in dveh velikih, zlato zelenkastih oči, ki se svetijo kakor zglajena medenina. Z njegovo ogljeno črno »poltjo« se kaj dobro zlaga rumen svilni trak, ki je rabil nekoč zavitku dragih smotk kot pas.

To je vidljiva osebnost mačka Bija.

Njegova nevidna osebnost je nad vse ljubezniva. Izraža se ob vseh primernih in neprimernih prilikah z močnim predenjem, ki pretresa malo telo brez teže in kosti kakor potres. Razen tega se kaže z veliko nežnostjo, snažnostjo, prijaznostjo, radovednostjo, ostrim opazovanjem in izrazito samovoljo. Mogoče je, da drema v globini njegovih s pol tucata belih dlačic okrašenih prsi še kakšna lastnost, ta se pa še ni pokazala in je zato ne poznam. Bi šteje približno šest tednov. Ima tedaj še časa dovolj, da si razvije svoje posebnosti.

Bi živi tja v dan. Njegova edina dolžnost, da se ne sme pregrešiti proti strogim predpisom popolne snage, mu ni v breme, temveč očitno v veselje. Na vrt še ne sme, kajti tam biva Bobi, godrnjavi in pogosto muhasti škot, star samec s slabimi manirami. Bojimo se, da bi utegnil drobnega Bija požreti in zato že v naprej preprečujemo bližje poznanstvo. Bi je po vsej podobi istega mnenja, kajti ko je prvič zagledal črno, kuštravo pošast, ki je v primeri z njim velika približno kakor slon, je krepko pljunil vanjo.

Torej, kakor rečeno, vrtni paradiž je Biju za sedaj še prepovedan. Zlasti mora najprvo čez svojo telesno neznatnost. Potem bo lahko plezal po drevesih in počenjal, kar se mu bo ljubilo. Privezali mu bomo kraguljček okrog vratu, ki bo svaril ptice. Kar se pa tiče kosov, ki tako nesramno kradejo črešnje, je nemara nekakšna izenačevalna pravičnost v tem, če se priplazi črna senca z ostrimi kremplji skozi vrt. Mlade sinice v pisemskim nabiralniku so že davno izletele, a ptic, ki bi gnezdile na tleh, pri nas ni. Naše vrtno živalsko življenje sestoji po večini iz mnogih trebušastih, zlatih minic, ki nimajo samo oklepa, temveč tudi nrav roparskih vitezov. Napadajo namreč in plenijo vse cvete brez razlike. Bi jim bo pozneje kdaj nemara izkazoval nekaj zanimanja in to zanimanje bo našim cvetnim gredam morda v korist. Kajti vsaka reč je dobra ali slaba, kakor pač nanjo gledaš.

A vse to leži še nekje v bodočnosti. Bi si sme vrt ogledovati kvečjemu skozi okno, pa ne vem, da li ga to zavaja v kakšne bodoče načrte in želje. Saj vendar ne morem pogledati v to črno glavico, v zavoje teh nežnih možganov, ki pojmujejo že tako čudovito svet okrog sebe. Vem, da je slavni proučevalec možganov Ramon y Cajal preiskal stotine mačjih možganov, od novorojenih, še slepih do četrt- in polletnih živalic. Odtlej vem, da se takšni mladiči razvijajo z viharno brzino, da jim živčna vlakna rastejo v nepojmljivo hitrem tempu. To je pa tudi vse, kar vem.

Menim, da je Bi zelo srečen. Nihče mu še ni prizadjal zla. Le nekatere redke stvari so mu prepovedane, n. pr. da bi se vzpenjal na mizo z jedmi, da bi med obedi preveč neskromno mijavkal ali da bi trosil preveč peska na kuhinjska tla. Pesek izvira iz njegove zdravstvene naprave, ki jo uporablja z navdušenjem in prostovoljno že od prve ure dalje, ne da bi čakal na bolj ali manj očiten poziv. V tej točki ni nobene pritožbe čezenj in beležni, ujedljivi Bobi z rodovnikom ter mnogoletno vzgojo bi si ga v tem pogledu lahko jemal za vzgled — česar pa na žalost, ne dela.

Težje je že Biju dopovedati, da jaz ne morem pisati, če mi sedi na rokopisu, ali pa, da slabo razume gibanje mojega nalivnega peresa, če ga jemlje kot poziv na majhno veselo igro »prime in drži«. Nima tudi najmanjšega umevanja za to, da ni njegov naravni poklic, služiti mi kot pivnik, temveč da mi s temnojo že tako nečitljivo pisavo napravlja še bolj nečitljivo. In čeprav strmi včasih globokoumno v napisane vrstice, ga imam vendarle na sumu, da se ne ponaša z bogve kakšnimi literarnimi darovi. Pa morda se motim. Morda preide tudi on nekoč kakor njegov veliki bratranec »Obuti maček« v nesmrtnost. Mar naj mu to želim? Za sedaj ne kaže nit sledu kakšnega čudežnega otroka — hvala Bogu! Drugi ljudje bi o njem gotovo menili, da je povsem navaden, majhen, črn maček, in morda imajo prav.

Trenutno je v Bijevem življenju ena sama žalost, in to tedaj, kadar ga zvečer spravljamo v zaklonišče spat. Tedaj se glasno in s poudarkom pritožuje in v teh nekoliko minutah s svojim življenjem gotovo ni zadovoljen. Tedaj tudi nič ne pomaga, da mu odnesemo tja hrano, žogo košarico in celo malo miško iz celofana, ki skače tako veselo po tleh. Zaklonišče sovraži, kajti tam se mnogo ur nihče ne bavi z njim. Ah, saj nima nobenega pojma, kako šele mi ta prostor sovražimo in da gre samo za skrb in previdnost, če pripravljamo tam najmlajšemu in najbolj nebogljenemu hišnemu prebivalstvu kolikor toliko varno ležišče.

Bi se v ostalem skoraj nič ne zanima za letalske napade in tudi ne za grmenje protiletalskega topništva, ki pometa nad našimi glavami. Zadnjič si je ulovil, Bog si ga vedi kako, v svojem kotičku plutovinast zamašek in ga je začel žvahno kotaliti sem in tja, med tem ko je besen val za valom polnil z grozljivim bobnenjem nebo nad nami. Bobi, neprijaznik, ki je ob vsakem letalskem napadu vzorec vseh histeričnih stanj, kakršna se javljajo pri četveronožnem rodu, in ki za nobeno ceno ne ostane sam na vrtu, je spet menil, da je odbila njegova zadnja ura ter je skušal zlesti v vsako gubo naših oblačil. Njegov bedni, skesani obraz nas je navzlic nevarnosti silil v smeh in morali smo ga tolažiti pa naj nam je bilo do tega ali ne. Mali mucek, ta šesttedenska peščica življenja pa ni tik zraven kazal prav nobenega strahu. Igral se je s svojim zamaškom, predel nam je in ni ne praskal ne vreščal. Saj praskanje sploh ni njegova stvar, kajti mačka, ki z njo dobro ravnaš, se do tega ne spozablja. A tudi drugače ni kazal nobene preplašenosti. Bil si je svojega življenja gotov, nevarnosti ni čutil nobene. Tako malo je vedel o tem, kaj se lahko zgodi z njim in z nami, kakor vemo mi malo o zvezdnih katastrofah, ki se dogajajo tisoče milijonov svetlobnih let od nas.

Grom protiletalskega topništva je stresal hišo. Pesek se je usipal nekje v kotu. Pes se je z nenadnim, prestrašenim tuljenjem stiskal k ljudem, da bi ga varovali. V električnih žarnicah je trepetala luč, ugasnila je, se spet zasvetila in spet zatrepetala. Zamolklo grozno vršanje bomb je padalo kakor ogromni udarci z bičem skozi neskončni prostor. Jarek blisk, udar in razpok. Potem težak molk, ki je jemal dih.

Dvignila sem se, stopila sem, da pogledam za Bijem. Toda moja skrb je bila odveč. Bi se je bil utrudil svoje samotne igre z zamaškom in je legel spat. Ker ni našel svoje košarice, je stopil čez rob na pol odprte škatle za čevlje, odmaknil je pokrov in se zleknil udobno v njej. Ves v svitek, počasno dihajoč, je spal spanje pravičnega in dobro varovanega, ki se mu ne more nič zgoditi.

Nekaj me je stisnilo za grlo. Nenadno sem se zavedla da je to popolno samozaupanje tista velika sreča, nemara edina, ki je mogoča živim bitjem. In vedela sem, da je moj mali maček Bi v resnici srečen. Nemara ne bo vedno tako, nemara bo zagrabil tudi njega brezmiselni strah za tisto malenkost njegovega življenja kakor tam preko starega psa Bobija.

A sedaj še ne. Gotovo še dolgo ne.

Srečni, mali Bi!

A. France-Harrar

MALI OGLASI

Kdor išče službo, plača za vsako besedo L 0.50, najmanjši znesek za te oglase je L 10.— Za ženitve in dopisovanja je plačati za vsako besedo L 2.—, za vse druge oglase L 1.— za besedo, vendar pa plačajo posredovalci L 1.50 za besedo. Najmanjši iznos za te oglase je L 15.—

Za vsak oglas je treba plačati drž. improv. takso L 0.60, za dajanje naslova ali šifre pa L 3.—

Službe išče

PERILO
hodim krpat na dom, bodisi na stroj ali ročno. Ponudbe na oglasni odd. Jutra pod »Zanesljiva« 24490-1

Zaslužek

KRPANJE NOGAVIC! Katera bi mi krpala nogavice? Naslov v oglasnem odd. Jutra. 24513-3

GOSPODIČNA
poučuje klavirsko in kromatično harmoniko. Hodi na dom. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Najraje mladino« 24506-3

Vajenci itd.

FRIZ. VAJENKO
sprejme salon Gjud Alek sander, Kongresni trg 6 24478-44

VAJENCA
za soboslikarsko in pleskarsko obrt, sprejmem. Marn Josip, Wolfova ul. št. 12. 23943-44

VAJENCA
ali vajenko za fotografsko obrt in trgovino takoj sprejme Fototehnika, Dunajska c. 15. 24539-44

VAJENKO
za damsko frizersko stroko sprejmem takoj ali pozneje. Rep. frizer, Gledališka 8. 24556-44

ZOBOT. VAJENCA
s predpisano šolsko izobrazbo (4 gimn. ali 4 mešč. šole) takoj sprejmem. Po dogovoru nagrada. Naslov v ogl. oddelku Jutra. 24542-44

Službo dobi

POSTREŽNICO
z znanjem domače kuhe, za ves dan, sprejmem takoj. Pekarna Vovk, Rožna dolina 14-II. 24270-1a

POSTREŽNICO
od 7. do 15. ure iščem za takoj. Hrana in plača dobri. Naslov v ogl. odd. Jutra. 24487-1a

SLUŽKINJO
ali postrežnico, iščem. — Nastop takoj ali s prvim. Puharjeva 3-II. 24499-1a

POSTREŽNICO
pridno in pošteno iščem za čez dan. Hrana v hiši, plača dobra. Naslov v ogl. odd. Jutra. 24505-1a

POSTREŽNICO
za dopoldanske ure, — iščem. Informacije v Trdinovi 5, pritličje desno pisarna. 24538-1a

HIŠNO POMOČNICO
ki zna nekaj kuhati takoj sprejmem k 3-članski družini. Plača po dogovoru. Nastop lahko takoj. Pogoj — prvovrstna spričevala. Petrarkova ul. 26, Globus (Komenskega). 24493-1a

Prodam

ROKE
hrapave in razpokane Vam napravi zopet nežne in gladke Meloderm glycerin gelee krema. Dobi se v vseh drogerijah. — Drogerija Emona Iv. Kanc. Ljubljana nebotičnik 22654-6

ZOBJE
beli in zdravi! Dentamin zobna pasta dobi se v vseh drogerijah. — Drogerija Emona Iv. Kanc. Ljubljana, nebotičnik. 22655-6

OTROŠKI VOZIČEK
globok, v zelo dobrem stanju, z žimnico, ev. z odejo in kapno, ugodno prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 24394-6

PRODAM
2 sliki 80x100 cm v okviru (litografija): 1. Mozart at the court of Marie Antoinete; 2. Royal visitors in Waterau's Studio; ter ptičjo kletko, novo 77x32 v obliki hišice z balkončkom.— Naslov v ogl. odd. Jutra. 24455-6

OGLEDALO
velikost 105x63 cm prodam. Ogled v dopoldanskih urah. Naslov v ogl. odd. Jutra. 24483-6

PROTI KOTLOVCU
imam še nekaj sredstva, predvojnega. Naslov v ogl. odd. Jutra. 24491-6

ZA PARNO PEČ
prodam nov pirometer. Naslov v ogl. odd. Jutra. 24492-6

VOZ
zapravljivček, prodam. Domobranska cesta 7. 24482-6

MOŠKO KOLO
Waffenrad, prodam. — Langusova ul. 17, Mirje. 24512-6

TORPEDO KOLO
moško, tovarniško novo, brez pnevmatik, zelo ugodno prodam. Ogled: Servis biro, Šelenburgova 4. 24514-6

OTROŠKI VOZIČEK
predvojni, prodam. Poljanska c. 51. 24515-6

NALIVNO PERO
ugodno prodam. Medvedova 5a, desno. 24517-6

MOŠKE ČEVLJE
nizke, črne (predvojno blago), ugodno prodam. Ogled pri vratarju Jutra 24518-6

ANDREEJEV ATLAS
z indeksom krajev, prodam. Staničeva 21. 24519-6

MOŠKE ČEVLJE
gumijaste, dobro ohranjene, zamenjam za otroške št. 35. Virlent, Gradaška 16. 24507-6

ŠPORTNI KOSTUM
iz najboljšega volnenega blaga in lep črn zimski plašč, ter čevlje št. 38 semiš, črne in rjave, — prodam. Naslov v oglasnem odd. Jutra 24522-6

JEDILNI SERVIS
kompleten za 6 oseb in kavni iz najfinejšega porcelana, ugodno prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 24523-6

MOŠKO OBLEKO
volneno (predvojno blago) in gojzerice št. 43, dobro ohranjene, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 24524-6

ZIMNICO
za otroško posteljo in košaro novo, prodam. Josip Vinšek, Dunajska c. št. 6, dvorišče. 24527-6

AKTOVKO
usnjeno, prodam. Ogled med 10. in 11. uro dopoldne. Naslov v oglasnem odd. Jutra. 24529-6

DAMSKE SRAJCE
nove, bele, predvojne ročno vezene, prodam po 500 lir. Naslov v oglasnem odd. Jutra. 24530-6

ZEFIR PEČ
prodam. Pogačnik, Bohoričeva ul. 5. 24531-6

PISALNI STROJ
»Remington«, pisarniški format v najboljšem stanju, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 24532-6

BLAGO
za moško obleko (hlačevina) prodam. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Do sobote« 24533-6

HARMONIKO
znamke Lubes, tritonsko dobro ohranjeno ugodno prodam. Bezenškova 11, Zelena jama. 24508-6

ZELO LEP MUF
z ovratnikom avstralski opuzum, prodam za lir 4000. Naslov v ogl. odd. Jutra. 24510-6

DAMSKI PLAŠČ
športni kroj, temno modre barve, skoraj novo— ugodno prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 24511-6

DAMSKI PLAŠČ
za srednjo vitko postavo le malo rabljen in fantovski plašč za jesen in zimo za 16 letnega, dobro ohranjen, prodam.— Rus, Jadranska c. 22. 24509-6

PRODAM
zelo poceni: akumulator, električni gramofon, več jo množino čistilcev za šipe razno mizarsko orodje, več novih senčnikov za električno luč, dva bicikla-ogrodje in eno vodno tehtnico. Vprašati — Jernejeva 7, Šiška. 24495-6

POHIŠTVO
dobro ohranjeno, več kosov, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 24497-6

RADIO PHILIPS
3+1 prodam. Ogled od pol 8. dalje. Naslov v ogl. odd. Jutra. 24500-6

SPODNJE KRILO
lepo, za narodno nošo, švicarske čipke, in ponošen ženski plašč, prodam Mauerykova 58. 24504-6

PREPROGO
volneno, 2x3 m krasen vzorec, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 24536-6

SREBRNO LISICO
zelo dobro ohranjeno, le po. takoj prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 24537-6

2 NOVA TRICIKLA
zelo ugodno proda Šušteršič, mehanična delavnica, Tyrševa 13 (Figovec, levo dvorišče). 24540-6

KOLESI
damsko in moško, znamke Dürkopp in Adler ter eno sportno kolo za izredno nizko ceno prodam. Šušteršič, mehanična delavnica, Tyrševa 13 (Figovec, levo dvorišče). 24541-6

LEPO ZIMO
15 kg, ugodno prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 24544-6

ŠIVALNI STROJ
za domačo uporabo, izvrstno šiva, ugodno prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 24548-6

BILJARD
avtomatični, popolnoma brezhiben, izvrstno ohranjen, proda za 2000 lir trgovina »Ogled«, Mestni trg 3, vhod skozi vežo. 24549-6

PRODAMO
električni rešo, otroški globok voziček, otroške posteljice, trd les, mize, stolčke in drugo. Trgovina »Ogled«, Mestni trg 3, vhod skozi vežo. 24550-6

NOVE RJUHE
velike, predvojne iz rjave kotenine, uporabne za perilo, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 24552-6

ŠKARJE
za okroglo rezanje (Kreisschere) prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. Ogled od 19. ure naprej. 24554-6

SPREJEMNICO
lepo, s kavčem, ugodno prodam. Ogled 20. in 21. t. m. od 9. do 10. ure Gajeva 3 (Salay) 24555-6

ŠKORNJE
št. 43, zelo dobro ohranjene, prodam. Ogled med 13. in 14. uro. Delavski dom 11-I. 24561-6

ČRNO BLAGO
za damski plašč, predvojno prima, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 24562-6

PRODAM
Radio Minerva, 7 cevni z magičnim očesom. Tržaška c. 24. 24563-6

RADIO
6 cevni, v odličnem stanju, nemške znamke — prodam. Topniška 16, — Ljubič. 24564-6

NEKAJ JOPIČEV
za 15 do 16letnega fanta in površnik ugodno prodam. Pokliče se pri hišnici, Aleksandrova 11 24565-6

ŽENSKE SALONARJE
modre, 38 semiš kača,— nove, prodam. Naslov v ogl. odd. Jutra. 24566-6

POSTELJO
zložljivo, malo rabljeno, prodam. Vprašati od 8. do 10. in od 1. do 3. popoldne Lepodvorska 20 pritličje, desno. 24567-6

Posest

PARCELO
v izmeri 370 kv. m, za dvonadstropnico (Bežigrad) prodam najboljšemu ponudniku. Real. pisarna Pristavec Franjo, Gosposvetska 3-I. 24501-20

Stanovanje oddam

STANOVANJE
3-sobno, v centru, takoj oddam onemu, ki odkupi jedilnico in spalnico, ev. samo spalnico. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Trisobno« 24516-21

Kupim

KUHE, KAPNE,
posteljno perilo, brisače, razno moško in damsko perilo kupujem stalno in plačam najboljše cene. Kupujem tudi različna druga oblačila, event. prevzamem ista v komisijsko prodajo. Hinko Privšek, Kolodvorska 7, nasproti mestnega kopališča. I—415-7

RAČUNSKI STROJ
za množenje, »specialni »Multiplicator« kupim in plačam dobro. Hinko Privšek, Ljubljana, Kolodvorska 7, nasproti Mestnega kopališča. 24445-7

KNJIŽNICO
slovensko z raznovrstnimi poljudnimi knjigami kupim. Plačam primerno ceno. Hinko Privšek, — Kolodvorska 7, nasproti Mestnega kopališča. 24446-7

Vsako ANTIKVARIČNO
slovensko knjigo, revijo, časopise, posamezne odtise kot tudi stare listine kupuje in najboljše plačuje Knjigarna Janez Dolžan, Ljubljana, Stritarjeva ulica 6. I-407-7

HUBERTUS PLAŠČ
za veliko močno osebo kupim. Po možnosti tudi samo blago za plašč. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dober hubertus« 24486-7

SPORTNO KOLO
dobre znamke, kupim.— Pirc Marijan, Aškerčeva 26-II. 24525-7

DEŽNI PLAŠČ
za veliko postavo, nov ali dobro ohranjen, kupim ali zamenjam za protivrednost. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dežni« 24543-7

ŠTEDILNIK
nov ali rabljen, premakljiv, kupim ali zamenjam za protivrednost. Naslov v ogl. odd. Jutra. 24545-7

ALI
ste poravnali naročnino?

STROJ
za robkanje koruze, žita, na ročni pogon, dobro ohranjen, kupim.— Zaloška cesta 21. 24551-7

DEŽNI PLAŠČ
boljši, za postavo 175 cm kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Balon kje« 24553-7

PLINSKI REŠO
z 2 ali 4 oddelki, kupim. Naslov v ogl. odd. Jutra. 24496-7

KLAVIR
ali pianino, le prvovrstno znamko, kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Klavir« 24498-7

Sobe išče

OPREMLJ. SOBO
s posebnim vhodom — iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Plačam naprej« 24453-23a

PRAZNO SOBO
večjo, iščeva. Cenj. ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Novoporočenca« 24502-23a

GARSONJERO
ali 2 sobi s kopalnico, prazno ali z odkupom pohištva iščem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Inženjer« 24503-23a

2 DIJAKINJI
iščeta stanovanje pri dru žni s hrano, h kateri bi prispevale tudi same. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Dijakinje« 24546-23a

Razno

ZAPESTNICA
je bila izgubljena v nedeljo 17. t. m. iz Šiške v tramvaju v Rožno dolino. Pošten najditelj naj jo odda proti nagradi na ogl. odd. Jutra. 24488-37

VOLNEN TELOVNIK
siv, sem izgubila v Streliški ulici. Najditelj naj ga odda proti nagradi na Resljevi cesti 13-II., desno. 24520-37

DENARNICO
z dokumenti na ime Tavčar Vinko sem izgubil od Sv. Krištofa, Bleiweisova, Trnovo. Najditelja prosim, naj to odda na policiji na Bregu 24528-37

OTROŠKI PLAŠČ
je bil najden v Tivoliju. Lastnik ga dobi v oglasnem odd. Jutra.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

KINO SLOGA Tel. 27-30
Napeta kriminalna drama
Slučaj Deruga
Willy Birgel, Geraldine Katt
Predstave ob 16. in 19. uri

KINO UNION Telefon 22-21
Prekrasen alpinistični velefilm
V senci gora
Attila Hörbiger, Hansi Knoteck
Predstave ob: 16. in 19.15 uri

KINO MATICA Telefon 22-41
Heinrich George v moderno režiranem filmu
Proces Casilla
Ostali igralci: Dagny Servaes,